БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

36-хи жэлээ гарана

№ 302 (9134)

ДЕКАБРИИН 25 ПЯТНИЦА 1959 он

Сэн 20 мүнгэн

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумдэ хабаадагшад Кремлиин театр соо концерт хараба

Волга шадарай городуудай театрнуудай артистнууд Кремлиин театр соо декабриин 23-да концерт табяа. Концертыень И. Шароев зохёожо табяа. Артистнууд өөһэдынгөө дуу,, шүлэгүүд соо Волга шадарай үзэсхэлэн гоё газар дайдые, совет хүнүүдэй жабхаланта ажалые магтан дуулаа. Артистнуудай наадаһанай һүүлээр сценэ дээрэ кино табигдажа, асари ехэ барилганууд, Волга шадарай гайхамшагта хүнүүдэй ажал хүдэлмэри харуулагдаа.

Ленинэй нэрэмжэтэ Волгын ГЭС-ые ашаглалгада үгэһэн тухай документальна фильмые хүнүүд ехээр һонирхон хараа. «Жигулидахи һайндэр» гэжэ дуу, хатарые кино соо хаража, хүнүүд мүн лэ һонирхобо.

Концертын дүүрэхын урда тээ сценэ дээрэ Кремлиин дүрсэ харуулагдана. Волгын эрьеһээ түрэл оронойнгоо ниислэл хотодо халуун амаршалга хүргэжэ байһаниинь гэршэлэгдээ. Зал соо һуугшад концерт табигшадые амаршалжа, үнэн зүрхэнһөө альга ташаһан байна.

Кремлиин театрта табигдаһан концертдэ нүхэд А. Б. Аристов, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, А. И. Микоян, М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, П. Н. Поспелов, Я. Э. Калнберзин, А. П. Кириленко, М. Г. Первухин, Д. С. Полянский, КПСС-эй ЦК-гэй Пленумдэ хабаадагшад, айлшад байлсаа. (ТАСС).

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум 1959 оной декабриин 23-да хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

Үглөөнэй заседани дээрэ ЦК-гэй Пленум Таджикистанай Компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Т. У. Ульджабаевай, Азербайджанай Компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр В. Ю. Ахундовай элидхэлнүүдые шагнаба.

Удаань хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ тухай (газар таряалангай ажахые дэбжэзэхэ, ороohо таряа, сахарай свёкло, хлопок болон бусад техническэ ургамалнуудые, хартаабха, овощь, үрэ жэмэс, виноград болон ургамалай ажахын бусад продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохо тухай; ниитын мал ажалые хүгжөөхэ, мүн мяха, һү, ноoho, үндэгэ болон мал ажалай бусад продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохо тухай; колхоз болон совхозуудые кадрнуудаар бэхижүүлхэ тухай; хүдөө ажахые саашадань оньһожоруулха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үные химдаруулха тухай; колхозуудай ниитын ажахые бэхижүүлхэ, колхознигуудай материальна ажана байдалые һайжаруулха тухай КПСС-эй XXI съездын, ЦК-гэй декабриин (1958 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэмжээ-ябуулганууд тухай) элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ эхилээ.

Үглөөнэй заседани дээрэ нүхэд: А. Н. Ларионов (КПСС-эй Рязаниин обкомой секретарь), Я. С. Чиж (Львовой областиин Золочевскэ районой Шевченкын нэрэмжэтэ колхозой гахайшан), А. П. Кириленко (КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй Свердловско обкомой секретарь), Т. К. Третьяков (Краснодарай хизаарай Кореновско районой, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ) гэгшэд үгэ хэлээ.

Үдэшын заседани дээрэ нүхэд: С. Д. Игнатьев (КПСС-эй Татарай обкомой секретарь), Е. А. Долинюк (Тернопольско областиин Мельнице-Подольско районой, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой звеное даагша), Д. А. Кунаев (Казагай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ), С. К. Коротков (Чувашиин АССР-эй Вурнарска районой, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ), А. Ф. Засядько (СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо), К. И. Шаплыко (Минскэ областиин Любанска районой «Червоная змена» колхозой түрүүлэгшэ) гэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленум хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум

Кремлиин Ехэ Ордон соо заседанинуудаа үнгэргэжэ байһан КПСС-эй ЦК-гэй Пленум декабриин 23-да хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

Үглөөнэй заседани Таджикистанай Компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь нүхэр **Т. У. Ульджабаевай** элидхэлээр эхилбэ. Партиин XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэреэр зоригжоһон Таджикистанай ажалшад долоон жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлээ гэжэ тэрэ хэлэнэ. Энэ жэлэй уридшалан хэгдэһэн дүнгүүд туйлай ехэ түсэбүүдэй амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байһаниие гэршэлжэ үгэнэ. Хүдөө ажахын ажалшад долоон жэлые һайнаар эхилээ. Таджикистанай хлопок таригшад абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргэжэ гүрэндөө 475 мянган тонно хлопок-сырец, тэрэ тоодо түсэбһөө гадуур 25 мянган тонно худалдаа гэжэ Эхэ орондоо, партиин Центральна Комитедтэ баяртайгаар мэдээсэнэбди гээд, нүхэр Ульджабаев мэдүүлбэ. Гектарһаа 20 центнерһээ доошо хлопок абадаг колхозууд, совхозууд республика дотор мүнөө байхагүй.

Хлопок бэлэдхэлгээр гүрэнэй түсэб дүүргээгүй нэгэшье район, нэгэшье совхоз, нэгэшье колхоз, нэгэшье бригада Таджикистанда байхагүй. Энэ хадаа мүнөө жэлэй шухала үрэ дүн болоно. Гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ, ноoho, каракуль хурьганай арһа, малай арһа, яһатай үрэ жэмэс, овощь, хартаабха, бахчева ургамалнуудые, торгоной буурсагуудые худалдаха түсэбөө республика болзорһоонь урид дүүргээ гэжэ нүхэр Ульджабаев мэдүүлбэ. Мяха, һү болон мал ажалай бусад продуктнуудые абалга, бэлэдхэлгын дээшэлхэтэй хамта ниитын мал ажалай тоо толгой саашадаа олошорһон байна.

Колхозууд, совхозууд богони сагай хугасаа соо Таджикистанда мал ажалай шэнэ һалбари бии болгожо, нарин ноoһотой хони үсхэбэрилдэг болоо.

Колхозуудай экономикын хэлбэришэгүй ургалта үйлэдбэриин, культурно-ажаһуудалай барилгые үргэнөөр хэхэ арга боломжо олгоо гэжэ нүхэр Ульджабаев саашань хэлэбэ. Һүүлэй табан жэлэй туршада үйлэдбэриин 8 мянга гаран элдэб барилганууд хэгдэһэн, 300 шахуу һургуулинууд баригдаһан, клубууд, кинотеатрнууд, үхибүүдэй эмхи зургаанууд олоор бодхоогдоһон, колхознигуудай байрын 50 мянга гаран гэр баригдаһан байна. Энэ долоон жэлэй туршада хүдөөдэ барилгын хүдэлмэри ехээр хэгдэхээр хараалагдана. Бүхы колхозуудые электрификацилга, радиофикацилга дүүргэгдэхэ юм.

Хүдөө ажахые кадрнуудаар бэхижүүлхэ тухай хэлэхэ зуураа, Таджикистанда колхозуудай түрүүлэгшэнүүдээр, совхозуудай директорнүүдээр колхозно, совхозно үйлэдбэридэ алдаршаһан ударидагшадһаа гадна, оролдолго хэшээл ехэтэй залуу хүнүүд олоороо ажаллана. Һүүлэй табан жэлэй туршада хүдөө ажахын 4 мянга гаран мэргэжэлтэд, партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын дээдэ, дунда һургуули дүүргэгшэд колхозууд болон совхозуудта эльгээгдээ. МТС-үүдые хубилгаһанай һүүлээр 10 мянга шахуу механизаторнууд колхозуудта эльгээгдэһэн байна.

Гэхэтэй хамта, республикын хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ ехэхэн дутагдалнууд, алдуу эндүүнүүд үзэгдэнэ гэжэ нүхэр Ульджабаев хэлэнэ. Таджикистанай Компартиин ЦК эдээниие зайсуулха талаар бодото хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан байна. Республикын хүдөө ажахын ажалшад хлопок, мяха, үрэ жэмэс, виноград, торгоной буурсаг үйлэдбэрилгөөр 1965 ондо туйлагдахаар хараалагдаһан хэмжээе 1964 ондо туйлахын түлөө, һү, ноoho абалгаар долоон жэлэй түсэбые 1963 ондо дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

Хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхэ арга замууд тухай хэлэхэ зуураа, элидхэлшэ республикын хүдөө ажахын ажалшад селекциие, үрэһэнэй ажахые һайжаруулхын тулада, нэгэ талмай дээрэһээ хоёр-гурбан ургаса абахын тулада, хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулхын тулада оролдожо байна гэжэ тэмдэглэбэ. Газарые һайнаар ашаглаха, хлопчатнигай ургамалые зүбөөр хубаарилан тариха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана.

Колхозуудта ажалай эмхидхэлые, түлбэриие һайжаруулгада ехэ анхарал хандуулагдаха байна. Хоёр жэлэй турша соо бүхы колхозуудые мүнгэн түлбэридэ, ажахын тоосоондо оруулжа дүүргэхээр хараалanхайбди. Шэнэ жэлһээ эхилэн хлопок таридаг бүхы бригаданууд бүхы хүдэлмэреэ оньһожоруулһан, ажахын тоосоото тракторно-таряан ажалай бригаданууд болгогдохо байна. Хүдөө ажахын продуктнуудые абалгада гаргашалагдадаг ажалай, мүнгэ зөөриин гаргашые хороохо зорилгоор республикын колхозуудта сырецые амһартагүйгөөр зөөдэг болохомнай. Энэ хадаа ехэ алмалта үгэхэ байна. 1960 ондо бэлэдхэгдэһэн хлопогой 40-һөө доошо бэшэ процентые тиигэжэ амһартагүйгөөр зөөхэ гэжэ шиидээбди. Уһалууриин уһые гамтайгаар хэрэглэхэ, һубаг канавые һайнаар байлгаха гэжэ колхозууд ехээр оролдодог болоо.

Хлопок, үрэ жэмэс болон хүдөө ажахын бусад зарим продуктнуудые худалдан абалгын сэнгые шэнжэлжэ үзөөд байхада, худалдан абалгын үные доошолуулха тушаа асуудал табихаар болоо гэһэн тобшолол хээбди. Оньһожоруулга нэбтэрүүлхэдэ эдэ продуктнуудай өөрынь үнэ химдаржал байха болоно.

Энэ асуудал партийна комитедүүдэй секретарьнарай, гүйсэдкомууд, колхозууд болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ, Таджикистанай КП-гэй ЦК-гэй пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Дурсагдаһан продуктнуудые гүрэндэ худалдан абалгын үные доошолуулха хэрэгтэй гэжэ нэгэн һаналаар хэлсэгдэһэн байгаа. Иимэ хэмжээ-ябуулга хадаа хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абадаг болохын түлөө, тэдээнэй өөрынь үные химдаруулхын түлөө колхозуудай тэмсэлые шангадхажа үгэхэ, олзо доход абалгаар туйлагдаһан хэмжээе үлөөхэһөө гадна, колхозуудай олзо доходой саашадаа ургаха, колхознигуудай материальна ажабайдалай һайжарха ябадал хангажа үгэхэ болоно. Партиин XXI съездын шиидхэбэринүүдээр зэбсэгжэһэн, КПСС-эй Ленинскэ Центральна Комитедтэ хизааргүй этигэжэ байдаг Таджикистанай партийна организаци республикын урда табигдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ ажалшадые элсүүлхэ, манай орон дотор коммунистическэ общество байгуулгада нэрэтэй солотой туһа нэмэри оруулха байна гэжэ нүхэр Ульджабаев КПСС-эй ЦК-гэй Пленумые найдуулба.

Удаань Азербайджанай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь **В. Ю. Ахундов** элидхэл хэбэ. 1953 онһоо хойшо үнгэрһэн үе соо Азербайджанай хүдөө ажахын ажалшадай туйлаһан амжалтануудые гэршэлһэн тоо, баримтануудые харуулха зуураа, нүхэр Ахундов Азербайджанай хүдөө ажахые хүтэлбэрилгэдэ ехэхэн алдуу эндүүгэй гаргагдаагүй һаа, эдэ амжалтанууд бүри ехэ байха байгаа гэбэ. Эдэ алдуунууд Азербайджанай Компартиин ЦК-гэй 1959 оной июльһээ хойшо үнгэргэгдэһэн гурбан пленум дээрэ партийна ёһоор, эрид шууд элирүүлэгдэһэн байна. Эдэ алдуунуудые заһаха хэмжээнүүд абтаад, бэелүүлэгдэжэ байнхай. Ажал-ябуулгаяа һайжаруулхадань республикын партийна организацида туһаламжа үзүүлһэн КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй анхарал оролдолгые Азербайджанай коммунистнууд, бүхы ажалшад үндэрөөр сэгнэһэн байна.

Газар таряалангай, мал ажалай асуудалнууд тухай хэлэхэ зуураа, нүхэр Ахундов Азербайджанай хүдөө ажахын ажалшад хүдөө ажахын олонхи продуктнуудые бэлэдхэхэ түсэбөө болзорһоонь урид, Октябриин революциин 42 жэлэй ой хүрэтэр дүүргэһэн байна гэжэ хэлэбэ. Гүрэндэ 302 мянган тонно хлопок-сырец тушаагдаа. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 30 мянган тонноор ехэ болоно. Долоон жэлэй туршада хлопок үйлэдбэрилгэ, 1958 онойхитой сасуулхада, хоёр дахин ехэдхэгдэхэ байна. Азербайджанай хүдөө ажахын ажалшад арга боломжоёо хаража үзөөд байхадаа, виноград, үрэ жэмэс, мяха, һү, ноoho, үндэгэ абаха даалгабаряа табан жэл соо, торгоной буурсаг, овощь, сайн ногоон набшаһа абаха даалгабаряа дүрбэн жэл соо, тамхи абаха даалгабаряа гурбан жэл соо дүүргэхэ гэһэн уялга абаһан байна.

Ургасыень дээшэлүүлһэнэй ашаар хлопок үйлэдбэрилгэ эрид ехэдхэгдэхэ юм. Энэ культурые таржа ургуулха агротехникые үндэһөөрнь һайжаруулха хэмжээнүүд абтажа байнхай. Газарые эгээ һайнаар ашаглахын, үтэгжүүлгые зүбөөр хэрэглэхын тулада колхозууд, совхозуудай газарай хүрьһэнэй-агрономическа картанууд зохёогдожо байна.

Шэнэ газар элдүүрилэн ашаглалга хадаа хлопок болон хүдөө ажахын бусад продукци абалгые ехэдхэхэ гол аргануудай нэгэн болоно. Энээнтэй дашарамдуулан, уһалууриин ажахые һайжаруулга ехэ удхашанартай.

Мал ажал хүгжөөлгэ тухай хэлэхэ зуураа, нүхэр Ахундов Азербайджанай Компартиин Центральна Комитет 1959 ондо ниитын малай тоо толгойе саашадань олошоруулгада, тэрээнэй ашаг шэмые дээшэлүүлгэдэ, мал ажалай продуктнуудые абалгадахи гээгдэл усадхалгада партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органуудай, колхозууд, совхозуудай хүсэлэл оролдолгые зорюулһан байна гэжэ тэмдэглэбэ. Колхозуудта гахайн фермэнүүдые олон болгохо, тэндэ гахайн тоо толгойе 2,6 дахинһаа доошо бэшээр олошоруулха зорилго табигдана.

Энэ жэлдэ республика дотор 52 миллион пүүд ороohо таряан абтаа. Энэмнай үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 31 процентээр үлүү ехэ болоно. Гэбэшье республика дотор ороohо таряанай ургаса үшөөл бага байһаар. Долоон жэлэй турша соо ороohо таряа абалгые хоёр дахин ехэдхэхээр хараалагдана. Энэ зорилго кукуруза ехээр тариһанай, бусад ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлһэнэй ашаар гол түлэб шиидхэгдэхэ болоно. Буртаг ногоонтой тэмсэхэ тон шухала зүйл болохо гербицид үйлэдбэрилдэг, Советскэ Союз дотор эгээ томо түхеэрэлгын барилга мүнөө Сумгаидта дүүргэгдэжэ байна. Энэ түхеэрэлгые ашаглалгада оруулаад байхада, гербицидэй талаар Азербайджанһаа гадна, мүн ороной бусад хэдэн районуудай эрилтые хангаха арга олдохо юм.

Сад болон виноград тарилга республикын ажахыда шухала һуури эзэлнэ. Түсэбэй ёһоор долоон жэлэй турша соо эндэ 118 мянган гектар талмай дээрэ садууд, виноградннигууд шэнээр һуулгагдаха байна. Энэ жэлдэ тэдээнэй талмай 96 мянга га байгаа. Колхоз болон совхозууд долоон жэлэй даалгабариһаа һуралгүй ехэ талмай дээрэ шэнэ садууд болон виноградннигуудые тарихабди гэһэн дурадхал оруулжа, уялга абаһан байна. Хүдөө ажахын эдэ һалбаринуудые саашадань хүгжөөлгэ хадаа садай, виноградннигай продукциие тушаажа абаха, буйлуулха, хадагалха базануудые бэхижүүлхыемнай эринэ.

Республикын ажалшад удаан саг соо овощёор ехээр дуталдадаг байгаа. Овощь тарилгые үргэдхэхэ талаар партиин Центральна Комитедэй шиидхэбэриие бэелүүлһэнэй ашаар, 1959 ондо 1953 онойхидо орходоо хоёрһоо үлүү дахин ехэ овощь бэлэдхэгдээ. Хабар-үбэлэй сагта овощь тарижа ургуулха хэрэг мүнөө үргэдхэгдэжэ байна. Апшеронско хахад арадахи колхозууд, совхозууд түхэреэн жэл соо овощь хээрэ амжалтатайгаар ургуулна.

Республикын торгошод тутова модоной торго үгэдэг сагаан буурсагта хорхойн үүлтэрые дэлгэрүүлхэ, торгоной модондо тэжээл үгэхэ, тэрээниие харууһалха түрүү аргануудые хэрэглэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Гүрэндэ 31 мянга 650 центнер торгоной буурсаг худалдагдаа. Энэнь түсэбһөө үлүү болоно.

Трактор болон хүдөө ажахын машинануудые заһабарилхын тулада колхозуудай мастерскойнуудта хэрэглэгдэхэ типовой түхеэрэлгэ үйлэдбэрилдэг болохо тухай асуудал хаража үзэхыень СССР-эй Госпланда, Хүдөө ажахын министерствэдэ даалгаа һаа һайн байгаа гэжэ элидхэлшэ һанамжаая хэлэбэ. Республика доторхи РТС-үүдэй заримыень томо колхозуудта дамжуулан үгэхэ, тиихэдэ заримануудайнь байра дээрэ тракторнууд болон бусад техникэ капитальнаар заһабарилдаг районууд хоорондын мастерскойнуудые, мүн колхозуудта газар уһалха, үрэжүүлхэ хүдэлмэри хэхын тулада районууд хоорондын мелиоративна станцинуудые эмхидхэхээр хараалагдаа.

Колхозууд, совхозуудые хүтэлбэрилхы тушаалтанаар бэхижүүлхэ, сельскэ Соведүүд болон колхозуудые бэхижүүлхэ, партийна аппарадые нарижуулан һайжаруулха асуудалнууд тушаа элидхэлшэ улаан хэлэһэн байна. Промышленна предприятинуудай партийна организацинуудай жэшээе дэмжэн, үйлэдбэриие хүгжөөхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбүүдэй бэелэлтые хинан шалгадаг комиссинуудые, хүдөө ажахын техникэ ашаглалгые, колхозно үйлэдбэри оньһожоруулгые хинан шалгадаг комиссинуудые, хүдөө ажахын продукциин өөрын үные химдаруулга хинан шалгадаг комиссинуудые колхозуудай партийна организацинуудта туд тудайнь эрхэ байдалһаа дулдыдуулан байгуулха хэрэгтэй гэжэ тоолонобди гээд, элидхэлшэ хэлэбэ.

Хүдэлмэридэхи дутагдалнуудаа зайсуулжа, республикын хүдөө ажахые эрид дэбжээхын тулада Азербайджанай коммунистнууд, бүхы ажалшад хүсэ шадалаа гамнангүй оролдохо байна гэжэ нүхэр Ахундов Пленумые найдуулба.

Нүхэр Ахундовай һүүлээр элидхэлнүүд тушаа үгэ хэлэлгэн эхилээ.

КПСС-эй Рязаниин обкомой нэгэдэхи секретарь **А. Н. Ларионовто** үгэ үгтэнэ. Областиин хүдөө ажахын ажалшадай ехэ уялгаяа ямар аргаар дүүргэжэ, жэлэй турша соо колхозууд болон совхозуудта мяха абалгые 3,8 дахин дээшэлүүлһэн тухай хөөрэжэ үгөө. Бүхы түрэлэй малай тоо толгой ехээр олошоруулагдаһан байна. Мүн гахайнууд олоороо шахагдаһан, эбэртэ бодо мал бэлшээн таргалуулагдаһан байха юм.

Шубуунай мяха абалгые ехэдхэхэ талаар горьтой хүдэлмэри хэгдээ. Мал ажалай шэнэ һалбари—туулай үсхэбэрилгэ эмхидхэгдээ.

Эдэ амжалтанууд ажалшадай дунда эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри һайнаар ябуулһанай ашаар туйлагдаа. Һүүлэй жэлэй туршада рязаниинхид хүдөө ажахые, илангаяа мал ажал хүгжөөлгэдөө элитэ үрэ дүн яагаад туйлааб гэхэдэ, областной партийна организаци КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ хүн зониие элсүүлжэ шадаһан байна.

Эхэнэрнүүд болон залуушуулай ажалай эдэбхиие дээшэлүүлгэдэ онсо анхарал хандуулагдаа. Энээнэй ашаар, мал ажалай, хүдөө ажахын бусад һалбаринуудай талаар олон мянгаад гайхамшагта эдэбхитэниие хүмүүжүүлхэ арга областной партийна организацида олдоо.

Туйлагдаһан эдэ дүнгүүдээ долоон жэлэй хоёрдохи жэлдэ бэхижүүлхэ ёһотойбди гэжэ нүхэр Ларионов мэдүүлбэ. Область дотор 1960 ондо эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 64 центнер мяха абаха, гүрэндэ 180—200 мянган тонно мяха худалдажа, гурбан жэлэй түсэб дүүргэхэ гэжэ хараалагданхай. Мал ажалай продуктнуудые абаха долоон жэлэй түсэбые гурбан жэл соо дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэйбди.

Ерээдүйн арга боломжо тухай хэлэхэ зуураа, нүхэр Ларионов хүдөө ажахын үйлэдбэридэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулгые эрид үргэдхэхэ хэрэгтэй гэжэ хэлэбэ.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, гахайн мяханай өөрынь үнэ химдаруулха талаар дүй дүршэл тухайгаа Львовой областиин Шевченкын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн **Я. С. Чиж** хөөрөө. Гахайнуудые хамтадань байлгажа харууһалхада, нэгэн адли хэмжээтэй байрада урдынхида орходоо таба дахин олон гахай байлгаха аргатай болоо гэжэ тэрэ мэдээсээ. Иимэ арга хэрэглэһэнэйнгээ ашаар нүхэр Чиж урда тээнь 10—15 хүнэй харууһалжа байдаг гахайнуудые мүнөө гансаараа харууһална.

Хүсэ саашадаа бүри багаар гаргашалдаг болохо арга энэ жэлдэ бэдэрһэн байнаб. Шанаһан гү, али дэбтээһэн тэжээл гахайнуудта заатагүй үгэхэ хэрэгтэй гэжэ урдань тоологдодог байгаа. Тиин гахай шахадаг бэрхэшүүлэй дүй дүршэлые халан абажа, ороohо таряанай зүйл гахайнуудтаа хуурайгаар, шэмэтэ тэжээл— морковь, свёкло, хартаабха—бутаруулангүйгөөр, түүхэйгээр үгэдэг болооб. Энэ хадаа ажалай бүтээсые 20 үлүүтэй дахин дээшэлүүлхэ арга олгоо. Гахайнуудтаа кукуруза, бусад үнэ багатай тэжээл үгэлсэһэнэй ашаар, гахайн центнер мяханай өөрынь үные 224 түхэриг хүрэтэр би химдаруулжа шадааб. 1960 ондо нэгэ мянган центнер гахайн мяха абаха, центнер мяханай өөрынь үные 200 түхэриг хүрэтэр химдаруулха гэһэн уялга абанаб гэжэ нүхэр Чиж хэлээ.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүндэ кандидат, партиин Свердловско обкомой нэгэдэхи секретарь **А. П. Кириленко** үгэ хэлэбэ. Областиин колхоз, совхозууд гектар бүриһөө зуун пүүд таряа, зуун центнер хартаабха болон овощь хуряажа абаһан байна. Таряа бэлэдхэхэ түсэб болзорһоо урид дүүргэгдээ. Түсэбһөө гадуур 8 миллион үлүүтэй пүүд ороohо таряан худалдагдаа гэжэ тэрэ хэлээ.

Өөһэдынгөө абаһан мал ажалай продуктнуудаар областиингоо хүн зониие хангаха гэһэн шухала зорилго шиидхэлгэдэ горьтой алхам хэгдээ. Мүнөө жэлдэ 82 мянган тонно мяхан бэлэдхэгдээ. Энэ хадаа хоёр жэлэй түсэбөөр хараалагдаһанай шэнээн болоно. Колхоз, совхозууд нёдондо жэлэйхидэ орходоо 25 процентээр ехэ һү, 50 процентээр олон үндэгэ гүрэндэ худалдаа. Эбэртэ бодо малай, гахайн, шубуунай тоо олон болоо гэжэ нүхэр Кириленко үргэлжэлүүлэн хэлэбэ.

Манай амжалтанууд тиимэ ехэ бэшэ, олон юумэ үшөө бүтээхэ хэрэгтэй болоно гэжэ бидэнэр һайса мэдэрнэбди. Хамагай түрүүндэ эмхидхэлэй хүдэлмэри һайжаруулгада гол анхаралаа хандуулнабди. Партийна, советскэ, комсомольско организацинууд ажахы бүхэнэй ажал хэрэгые һайнаар мэдэжэ абадаг, илангаяа малшадай дунда хүдэлмэри ябуулдаг, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые, наукын туйлалтануудые шэнжэлээд, дэлгэрүүлдэг болоһон байна. Мал ажалай фермэнүүдтэ коммунистнууд, комсомолшууд олоор эльгээгдээ. 112 фермэдэ гол түлэб залуушуул хүдэлнэ. Тэдэнэр коммунистическэ ажалай коллективүүдэй нэрэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ байдаг. Өөһэдынгөө хэрэг һайнаар мэдэдэг, хуушанай занша-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум

(Үргэлжэлэл. Эхинэинь 1-дэхи нюурта)

лые зоримгойгоор зайсуулдаг хэдэн олон зуун, мянган түрүү хүнүүд колхоз, совхозуудта урган гараа гэжэ нүхэр Кириленко хэлээ.

Тэжээл бүри элбэгээр абадаг болохо зорилго тухай нүхэр Кириленко саашань хэлэһэн байна. Намагжаһан, бургааһа шугын ургаһан сабшалан болон бэлшээринүүдые ашагладаг болохо арга боломжо область дотор бии. Шэнээр элдүүрилэгдэһэн газар дээрэһээ орооһо тарянай, тэжээлэй ургамалнуудай һайн ургаса колхозууд жэл бүри абадаг, газар уһалха болон бусад хүдэлмэринүүдтэ гаргашалагдаһан мүнгэ зөөри нэгэ-хоёр, ехэдээл һаа гурбан жэл соо харюулагдадаг байна.

Краснодарай хизаарай Кореновскэ районой Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **Т. К. Третьяков** үгэ хэлэхэдээ, һүүлэй жэлнүүдтэ колхозуудай ниитын ажахын бүри ехээр хүгжэһые өөрыгөө артелиин жэшээ дээрэһээ харуулһан байна. Энэ томо колхоз 1953 ондо 9,7 миллион түхэриг мүнгэн олзо оруулдаг байгаа һаа, 1959 ондо 43 миллион шахуу түхэриг олзо оруулха байна.

Энэ колхоз мүнөө жэлдэ 25 мянган тонно орооһо таряа хуряажа абаа. Намарай шэнисын гектар бүриһөө дунда зэргээр 28,1 центнер ургаса абтаа. Энэ ажахы кукурузын тарилга үргэдхэжэ, тэрэнэй талмайе таба мянган гектар болгоо. Энэ талмайнгаа хахадһаань шахууһаа хоёр дахин ургаса хуряадаг. Кукуруза ехээр таридаг болоһоной, ургасынь дээшэлүүлһэнэй ашаар малынь тэжээлээр хүсэд хангагдана. 1959 ондо колхоз элдүүриин газарай зуун гектар бүридэ 73 центнер, нёдондонойхидо орходоо хоёр дахин ехэ мяха абаһан, 223 центнер һү һааһан байна. Энэ жэлдэ 1093 тонно мяхан, 2830 тонно һүн гүрэндэ худалдагдаа.

Кубаниин бусад ажахы шэнги энэ колхоздо баялиг арга боломжонууд бии. Орооһо таряа, мяха, һү, сахарай свёкло болон бусад продукци бүри ехээр абажа болохо байна.

Мүнөө бии байһан хүдөө ажахын машинануудые нарижуулан һайжаруулха, шэнэнүүдые бүтээдэг болохо тухай колхозой түрүүлэгшэ асуудал табяа.

Экономическа зохихо эрдэмтэй, эмхидхэхы шадабаритай хүдэлмэрилэгшэдөөр колхоз, совхозуудые бэхижүүлгын тулада КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумһээ XXI съездһээ хойшо областиин партийна организациин ехэ хүдэлмэри хэһэн тухай КПСС-эй Татарай обкомой секретарь **С. Д. Игнатьев** үгэ хэлэхэдээ тоттоһон байна. 220 колхозые, 1718 таряан ажалай бригаданууд болон мал ажалай фермэнүүдые толгойлогшоноор һайн бэлэдхэлтэй хүнүүд мүнөө жэлдэ табигдаһан байгаа.

Эмхидхэлэй хүдэлмэри һайн үрэ дүн харуулаа. Республика 1959 ондо хабарай тарилгые бүри һайнаар үнгэргэжэ, бороотой байһан 1958 онойхидо орходоо ехэ орооһо таряа, бобово ургамалнуудые хуряажа абаа. Гүрэндэ таряа худалдаха түсэб болзорһоо урид дүүргэгдээ. Колхозуудай олзо доход нёдондонойхидо орходоо 30 шахуу процентээр нэмэһэн байха юм.

1959 ондо гектар бүриһөө дунда зэргээр 300 центнерһээ бага бэшэ кукурузын эшэ набша буурсагтайгаар абаха гэһэн уялгын амжалтатайгаар дүүргэгдэһэн тухай нүхэр Игнатьев саашань хэлээ.

Татарай колхоз, совхозууд долоон жэлэй хоёрдохи жэлдэ 1959 онойхиһоо хоёр дахин ехэ мяха абаха, 25 процентээр ехэ һү һааха, хоёр дахин олон үндэгэ абаха юм. 1965 ондо туйлагдахаар хараалагдаһан хэмжээн мяха абалгаар 1961 ондо, һү һаалгаар, үндэгэ, нооһо абалгаар 1962 ондо туйлагдаха юм.

Украиныи эмэгтэй колхозник Социалистическэ Ажалай Герой **Е. А. Долинюк** трибунын дэргэдэ ерэнэ. Пленумдэ хабаадагшадта бултандань колхозникуудай халуун амаршалга хүргэхые, хүдөө ажахые саашадань дэбжээлгэдэ амжалта туйлахыень хүсэхые Москва орохоёо гарахадамни манай артелиин колхозникууд захяа һэн гэжэ тэрэ хэлээ.

КПСС-эй XXI съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, тэрэнэй өөрынь дурдаһан уялгануудые звеногойнгоо амжалтатайгаар дүүргэһэн тухай нүхэр Долинюк хөөрөө. Энэ звено кукурузын гектар бүриһөө 223 центнер ороохо, 1605 центнер эшэ набша абаһан байна.

Звеногой хүдэлмэриин дүй дүршэл шэнжэлхын тулада энэ жэлдэ областной һургуули байгуулагдаа. Энэ һургуулиие амжалтатайгаар дүүргэһэн залуушуул кукурузын һайн ургаса абаа гэжэ нүхэр Долинюк хэлэһэн байна.

Нүхэр Долинюк гэгшын хүдэлдэг хүдөө ажахын артель долоон жэлэй даалгабариие дүрбэн жэлэй турша соо дүүргэхэ гэһэн уялга абаа. Тиин эдлүүриин газарай зуун гектар бүридэ 175 центнер мяхан абтаха, 800 центнер һүн һаагдаха юм. Долинюк гэгшын звено долоон жэлэй даалгабариие гурбан жэлдэ дүүргэхэ гэһэн уялгатай.

1960 ондо 105 гектар талмай дээрэһээ кукурузын эдеэшэнтэжэ байһан буурсагтай 1650 центнер эшэ набша гектар бүриһөө абахабди, 20 гектар талмай дээрэһээ гектар бүриин кукурузын 225 центнер ороохо абахабди гэжэ үгэеэ үгэнэбди. Закарпатиин, Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртэһэн Ганна Ладани гэгшын звеное би социалистическэ мүрысөөндэ урииһан байнаб гэжэ нүхэр Долинюк мэдүүлээ.

Казагай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Д. А. Кунаевта** үгэ үгтэнэ. Казахстанда мал үсхэбэрилхэ асуудал тухай тэрэ нилээд дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна. Эндэ жэл ерэхэ тудам малай тоо олон боложо, ашаг шэмэнь дээшэлжэ байнхай. Тингэжэ мал ажалай продукт бүри элбэгээр абтадаг болоо. Казахстан гүрэндэ 436 мянган тонно мяха худалдаха байһан аад, декабриин 10 хүрэтэр 639 мянган тонно мяха худалдаа, түсэбэй ёһоор 74 мянган тонно нооһо худалдахын оронд 78 мянган тонно нооһо худалдаһан байна. Гэбэшье малай тоо үшөөл удаанаар олон болоно, мяхан, мал ажалай бусад продуктнууд үшөөл дутамагаар абтана.

Мал ажал түргэнөөр хүгжөөхэ ехэ арга боломжо Казахстанда бии: ороохо тарян ехээр ургуулагдана, хэдэн олон миллион гектар сабшалан, бэлшээри бии, шадабаритай малшад олоор урган гараа гэжэ нүхэр Кунаев саашань хэлэһэн байна.

Тиимэһээ долоон жэлэй турша соо Казахстан мяха, нооһо, каракуль ехээр абадаг газар болохо гэжэ ЦК-гэй Пленумые найдуулха үндэһэ баримтатай байнаб гэжэ нүхэр Кунаев мэдүүлээ.

— Чувашиин АССР-эй Вурнарска районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд 1959 ондо мал ажалай продукт абаха уялга тухайгаа КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумдэ мэдээсэхые намда жэл урда тээ даалгаа һэн,— гэжэ тус колхозой түрүүлэгшэ **С. К. Коротков** хэлэбэ.— Пленумэй хүдэлмэрилжэ байһан тэрэ үедэ манай колхоз Львовой областиин Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артельтэй (түрүүлэгшэнь Н. Ф. Старовина) мүрысэдэг болоо һэн. Манай колхозой гэшүүд уялгаа дүүргэхын тулада оролдосотойгоор ажаллажа, партиин ЦК-гэй энэ Пленумэй нээгдэхэ үдэр хүрэтэр элдүүриин газарай зуун гектар бүридэ 120 центнер мяха абаһан, 330 центнер һү һааһан байна.

Гүрэндэ мяха худалдалгаар зургаан жэлэй түсэб, һү худалдалгаар гурбан жэлэй түсэб дүүргэгдэһэн байна. Ниитын малай тоо нилээд олон болоо.

Малай тоо ехээр олон болгохын, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхын тулада тарилгынгаа талмайн хубаарилгые хубилгажа, тэжээлэй ногоо бүри ехээр таридаг болоһон, ургасыень дээшэлүүлһэн байгаабди. Малай тэжээлэй рациондо кукурузын эрхим силос нэмээн үгэлсэхэдэмнай малай тоо олон болгохо, һү, мяха бүри элбэгээр абаха хэрэгтэ туһалаа.

Тарян ажалай болон мал ажалай олзо ехээр үгэдэг болоһоной ашаар колхознай барилга ехээр хэхэ аргатай болоо. Шулуугаар бүхэ, һайн барилганууд хэгдэнэ.

Мал ажалай продукт бүри элбэгээр абадаг болохын тулада хара хүрьһэтэ бэшэ нютагуудай колхозууд сэбэр пар үлээхэеэ болижо, газараа зүбөөр ашаглаха ёһотой гэжэ нүхэр Коротков саашань хэлэбэ.

Мяха абалгаар, һү һаалгаар долоон жэлэйнгээ түсэб гурбан жэлэй турша соо дүүргэхэбди гэжэ үгэеэ үгэнэбди гээд нүхэр Коротков хэлэһэн байна.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие мүнөө үеын техникээр хангаха асуудалнууд тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **А. Ф. Засядько** хэлэбэ. Хүдөө ажахые саашадань эрид ехээр хүгжөөхын тулада трактор, хүдөө ажахын машина бүтээлгын, автомобиль бүтээлгын промышленностиин хүдэлмэри нилээд һайжаруулха хэрэгтэй. Промышленностиин эдэ һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэд нилээд ехэ хүдэлмэри хээ. Гэбэшье эдэ һалбаринууд хүдөө ажахын хэрэглэмжые хүсэдөөр хангажа шаданагүй. Хүдөө ажахые үргэлжэдэнь оньһожоруулхын тулада хэрэгтэй болохо олон машинанууд дуталдана.

Оронөй ондо ондоо уларилтай нютагуудта хүдөө ажахын ургамалнуудые тариха, хуряаха технологическа картануудые зохёохо шухала гэжэ нүхэр Засядько тоолоно. Ленинград шадар, урда зүгэй районуудта хэрэглэгдэхэ тракторнууд аб адляар бүтээн гаргагдадаг. Юундэ тиинэб гэхэдэ, заводууд болон конструкторска бюронуудта иимэ картанууд үгы байха юм. Хүдөө ажахын хүдэлмэри үргэлжэдэнь оньһожоруулхада шухала болохо таарамжатай зохид машинануудые байгуулха хэрэгтэй.

Промышленностиин конструкторска организацинуудай, тэрэшэлэн научно-шэнжэлэлгын институдуудай хүсэ багатай, жэжэнүүд байһан ушар хүдөө ажахые техникээр бүри һайнаар хангадаг болохо хэрэгтэ һаад ушаруулдаг шалтагаануудай нэгэн болоно.

Манай машина бүтээлгын базые зүбөөр эмхидхээд, конструкторска организацинуудые бэхижүүлээд байгаа һаа, хүдөө ажахые үргэлжэдэнь оньһожоруулха зорилгые хүсэдөөр, зүбөөр шиидхэжэ шадахаар машинануудые хүдөө нютагуудта тон богонихон үе соо үгэдэг боложо шадаха байнабди гээд нүхэр Засядько үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ.

Минскэ областиин Любанска районой «Червоня змена» колхоздо ехэ хубилалтанууд болоо гэжэ тус колхозой түрүүлэгшэ **К. И. Шаплыко** хөөрэбэ. Энэ колхоз Полесскэ газар дээрэ оршодог юм. Урдань эндэхи нютаг намагтай гү, али элһэтэй газартай байһан юм. Гүрэнэй ехэ туһаламжа үзүүлһэнэй, колхозникуудай оролдосотойгоор ажаллаһанай ашаар эндэхи газар мүнөө үрэжэл ехэтэй полинууд болгогдоо. Элдүүриин газарай зуун гектар бүридэ энэ оной 11,5 һарын турша соо 350 центнер һүн һаагдаһан, 92 центнер мяхан абтаһан байна.

Торфтой аад, хатаагдаһан газарта кукуруза тон һайнаар ургадаг. Энэ ажахы гектар бүриһөө кукурузын 1104 центнер эшэ набша суглуулжа абаа. Энэ хадаа үнеэн бүридөө 13 тонно силос дараха арга олгоһон байна.

Колхоз жэлдээ 6—7 миллион түхэригэй олзо оруулдаг, барилга ехээр хэдэг юм. Үйлэдбэриин барилга ехээр хэгдээ. Һүүлэй хоёр жэлэй турша соо хүдөө ажахын артелиин туһаламжатайгаар колхозникуудай 105 гэр шэнээр баригдаа, 180 гэр заһабарилагдаа.

Курска областиин Калиновка тосхондо бидэнэр ошожо, олон юумэндэ һураһан байнабди. Арга боломжонуудаа тооложо үзөөд, бидэнэр эндэхи хүдөө ажахын артельтэй мүрысэхэ гэжэ шиидэһэн, элдүүриин газарай зуун гектар бүридэ 450 центнер һү һааха, зуун центнер мяха абаха гэжэ үгэеэ үгэһэн байгаабди гээд нүхэр Шаплыко саашань хэлээ.

Энэ заседанида бидэнэрые жиирэй хүнүүдые урииһанайнь түлөө манай партиин Центральна Комитедтэ баясхалан хүргэнэбди гэжэ нүхэр Шаплыко үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

Тингээд Пленумэй үдэшын заседани хаагдаа.

Пленум декабриин 24-дэ хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлхэ.

(ТАСС).

СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

СССР-эй Министрнүүдэй Совет ажалшадай хүсэлые бэелүүлэн 1960 оной январиин 3-най амаралтын үдэрые воскресениһээ субботодо, январиин 2-то асарха гэжэ тогтоогоо.

Электроэнерги үйлэдбэрилхэ түсэбөө районуудай электростанцинуудай болзорһоонь урид дүүргэһэн тухай

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна Статистическэ управлениин мэдээсэл

Районно электростанцинуудай хүдэлмэрилэгшэд долоон жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ тушаа социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэйнгээ ашаар электроэнерги үйлэдбэрилхэ 1959 онойнгоо түсэб болзорһоонь урид 1959 оной декабриин 23-да дүүргэбэ.

Районуудай электростанцинууд түсэбһөө гадуур 5 миллиард киловатт-часһаа дээшэ электроэнерги үйлэдбэрилэн гаргаа.

СССР-эй ВЕРХОВНО СҮҮДЭЙ ПЛЕНУМ

СССР-эй Верховно сүүдэй ээлжээтэ пленум һаяхан болоо. Гэм хэгшэдтэй тэмсэхэ тушаа ниитын организацинуудай үүргын дээшэлһэнтэй дашарамдуулан сүүдэй органуудай ажал-ябуулга тухай СССР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшэ нүхэр А. Ф. Горкиной элидхэл пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Сүүдэй органууд гэм хэгшэдые хэһээхэдээ хүн бүхэнэй хэрэгые нэгэ нэгээрнь наринаар хаража үзэхэ, гэм хэгшэдые үсөөрүүлхэ тушаа хэмжээ абаха зэргэтэй гэжэ пленум заагаа. Хүнүүдые нүхэрэй ёһоор сүүдлэдэг ниитын организацинуудта сүүдэй органууд саг үргэлжэ туһалха зэргэтэй гэжэ пленум дээрэ дурадхагдаа. Ехэ аюултай гэм хэгшэдтэ саашадаашье шанга хэмжээн абтаха зэргэтэй гэжэ тэмдэглэгдээ.

Колхозуудай хэрэгые шиидхэхэ тушаа сүүдүүдэй дүй дүршэлэй дүн тухай асуудалаар элидхэлые СССР-эй гражданска хэрэгүүдэй талаар СССР-эй Верховно сүүдэй судебнэ коллегиин түрүүлэгшэ нүхэр П. И. Бардин пленум дээрэ элидхэл хээ. СССР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшын, СССР-эй генеральна прокуророй буруушаалтанууд пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

(ТАСС).

Жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэ

Бурядай совнархозой горнорудна промышленностиин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд долоон жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, валовой продукци гаргалгаар энэ жэлэйнгээ даалгабариие декабриин 17-до дүүргэбэ. Мүнөө горнорудна управлениин системэдэ гээгдэжэ ябаһан нэгэшье предприяти үгы.

Зэдын комбинадай горнягууд, Галуута-Нуурай нүүрһэ малтагшад, механизированнэ шэлэй заводой коллектив, Ципиканай приискын управлениин хүдэлмэришэд урданайхиһаа һураггүй һайнаар ажалладаг болонхой. Энэ жэлэй гурбадахи, дүрбэдэхи кварталнуудта Тимлюйн цементын заводойхид амжалтатайгаар хүдэлмэрилөө.

П. Хантаев.

Партийна эхин организацинуудай секретарьнарай семинар

Декабриин 22-то Улан-Удын Советскэ районой партийна эхин организацинуудай секретарьнарай семинар болобо. Семинарта хабаадагшад партийна суглаа үнгэргэхэ, хүдэлмэрээ түсэблэхэ тухай партиин райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша нүхэр Злобинагай, партийна хэрэгые, мүн коммунистнуудай тоо бүридхэлые эрхилхэ тухай райкомой секторые даагша Карповагай, партийна суглаанай шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые хангаха тухай нүхэр Богомольнын элидхэлнүүдые шагнаба.

Мүн эдэ асуудалнуудаар семинарта хабаадагшад хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгөө.

Зураг дээрэ: Улан-Удын судна бүтээлгын заводой хабсаргагшадай бригадир А. Паршин КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тухай материал нүхэдтэеэ уншажа байна.

Д. Балдановай фото.

ЕХЭ ХҮСЭТЭЙ ЗЭБСЭГ

Ханын газетын дүй дүршэлһөө

Паровозно депогой харша соо орохоДо уһа бүлэдэг башниин нэгэ хажууда зон олоороо сугларанхай, хүхилдөөн, энеэлдээн боложо байдаг. Эндэ депогой үдэр бүриин ханын газетэ гаргагдадаг юм. «Локомотив» гэжэ газетээ депогой хүдэлмэришэд аргагүйгөөр һонирходог, хүндэлдэг заншалтай.

Үдэр бүри халан ажалладаг зургаан редакци энэ газетые гаргадаг байна. Гурбан хүнһөө бүридэһэн редакци бүхэн тогтоогдоһон гурима ёһоор хэдынэй үдэрэй газетэ гаргахаяа мэдэжэ байдаг. Тиихэлээрээ «Локомотив» газетын редколлеги 19 хүнһөө бүридэнэ. Ажал хүдэлмэридөө амжалта туйладаг түрүүшүүл, жэшээлхэдэ, угаалгын цехын мастер нүхэр Перфильев, нормировщица Гандина, лаборантка Макарова болон бусад ханын газетэ гаргана. Редколлегиин бүхы хүдэлмэриие газетын редактор, пресс-аппаратна цехын мастер Михаил Васильевич Холодков хүтэлбэрилдэг.

Ажал дээрээ өөһэдөө амжалта туйладаг, даруухан зантай эдэ нүхэд ханын газетэ гаргаха уялгадаа тон харюусалгатайгаар хандадаг, оролдолго хэшээл гаргадаг байна. Зон нүхэдэймнай даалгаһан шухала хүдэлмэри гэжэ энэ уялгаяа тэдэнэр тоолоно.

«Локомотив» газетэ депогой партийна организациин дайшалхы орган, долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэл дэлгэрүүлхэ бодото туһалагшань болонхой. Энэ газетэ депогой хэдэн зуун ажалшадай ажал хүдэлмэриие, ажабайдалые үргэнөөр харуулна, ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ, социалистическэ мүрысөө үүсхэхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэнэ.

Мүрысөөндэ хэн түрүүлжэ ябанаб? Мүрысөөнэй үедэ али бригада ямар амжалта, яажа туйлааб? Хэн хамагай һүүлдэ гээгдэжэ ябанаб? Абтаһан уялганууд ямараар дүүргэгдэжэ байнаб? — гэхэ мэтын асуудалнууд ханын газетэдэ үдэр бүри тунхаглагдажа байдаг. Жэшээлхэдэ, октябрь һара соо ашаглалгын цехынхид амжалта туйлажа, мүрысөөндэ түрүүлээ. Тэдэнэй амжалта тухай ноябриин 4-нэй газетэдэ «Долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байһан коллектив» гэһэн статья дотор дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэбэ. Эдэнэр паровозуудые сүүдхэ соо дунда зэргээр ябуулха нормоёо яагаад 111 процент дүүргээб, октябрь һара соо хүндэ ашаатай 302 поезд хайшан гээд шэрэжэ, арадай ажахыда шухала хэрэгтэй 53045 тонно ашаа түсэбһөө гадуур зөөгөөб гэжэ статья дотороо тодорхойгоор, һонирхолтойгоор харуулагдаһанхай.

Техническэ дэбжэлтэ туйлахын, ажал хүдэлмэрээ һайжаруулха, гүримнуулха, нарижуулхын түлөө тэмсэл эмхидхэлсэдэг байна. КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумһээ хойшо 4 һара соо депогой түрүү хүдэлмэришэд, инженернүүд, техникууд уралан нарижуулгын 53 дурадхал оруулаа. Депогой уралан нарижуулагшадай — хамһабариин цехын мастер, Социалистическэ Ажалай Герой нүхэр Кихогой, слесарь нүхэр Музыкин, мүн бусадай ажал хүдэлмэри, дүй дүршэл тухай ханын газетэдэ дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэһэн байна.

«Локомотив» хадаа хүдэлмэришэдэй, инженернүүд, техникүүдэй элдэбхи үүсхэлые, оролдолго эрмэлзэлгые хододоо бадаруулан, ухаан бодолыень гүйлгэжэ байдаг. Оронойнгоо эрдэм, техникын һонин шэнэ шэнэ нээлтэнүүд, уралан нарижуулганууд тухай ходо дуулгажа, һонирхолтойгоор харуулжа байдаг заншалтай. Жэшээлхэдэ, ноябриин 24-нэй газетэдэ Москвагай предприятинуудай нэгэнэй инженер И. А. Левунай зохёоһон компрессорнэ шэнэ түхеэрэлгэ тухай тобшохоноор аад, тодорхойгоор, һонирхолтойгоор бэшэгдээ.

«Локомотив» ба цехүүдэй ханын газетэнүүд депогойнгоо ажал хүдэлмэри тухай бэшэхэһээ гадна, мүн ажаһуудалай, хүмүүжүүлгын болон бусад олон асуудал харуулжа байдаг юм. «Ураһайханай бүлгэмдэ хабаадагшадай тооe олошоруулая» гэжэ «Локомотивай» нэгэ номерто толилогдоһон статья уншабабди. «Ажалайнгаа үедэ физкультура хэхэ» гэһэн гаршагтай статья соо ажалайнгаа забһарта үе үе болоод лэ физкультура хэжэ, шалаагаа гаргаха, бэе махабадаа, шүрбэһэеэ шангадхаха шухала байһан тухай хэлэгдэнэ. Депогойнгоо харша соо ариг сэбэрые наринаар сахиха тухай «Деподоо культурын, ариг сэбэрэй түлөө тэмсэе!» гэһэн статья уряална. Хүн бүхэнэй газетэ, журнал захиха зэргэтэй байһан тухай ноябриин 17-ной номерто бэшэгдэнхэй.

Архи ууха, хулигаан ааша гаргажа, хэрэлдээ шууяа татажа ябадаг, залхуу, зайран хүнүүд хурсаар шүүмжэлэгдэнэ. Ноябрь һарын эхээр Н. Власов, Г. Сусликов, А. Бутурин гэжэ гурбан хүдэлмэришэд ажалдаа «ама халамгай» ерээд ябажа байгаа ха. «Найр хүлеэжэ ядагшад һайндэрлэжэ захалаа» гэһэн һонин гаршагтай статья хойто үдэрэйнь газетэдэ гарашоод байгаа һэн.

Редакцида орожо байһан олон бэшэг суглуулжа, ямар нэгэн асуудалаар тусхай статьянууд толилогдоно. Жэшээлхэдэ, архидалгын ямар хоротой, муу хойшолонгуудтай байдаг тухай статья толилогдоо. «Шэлтэй архи айлда гансаараа ерэдэггүй,—гэжэ нэгэ статья соо заагдана,— тэрээнтэй хамта мүн хэрэлдээ шууяан, хоб хошо, наншалдаа сохилдоон айлай богоһо алхалсадаг». Һургуулиин нэгэ үхибүүнэй эльгээһэн бэшэг соо: «архи уухалаараа манай эсэгэ гэр соогуураа хамаг юумэеэ шэдэдэг, ном, тетрадьнуудыемни таһара удара шууладаг, нюдаргаа далайгаад, эжыемни сохихоёо намнадаг, бултыемнай элдэбээр хараадаг...» гэжэ хэлэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ баримтануудһаа зохихо тобшолол хэжэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри саашадаа улам шангадхаха шухала байһан тухай газетэ заагаа. Тиихэ зуураа, архидалгатай гансал захиралтаар тэмсэжэ бирагдахагүй гэжэ тэмдэглэгдэнэ. «Архи ууна гээд, хүниие ажалһаань намнажархихада бэлэншье, түргэншье, — гэжэ газетэ заана,—теэд хүн бүхэндэ харгы замыень олгохо ёһотой хадаа иимэ дутагдалтай хүнүүдые тэсэмгэйгээр хүмүүжүүлхэ, алдуу эндүүень хэлэжэ ойлгуулха ушартайбди». Тээсгэн нэгэтэ нүхэд Федулов, Шелак, Дегтяров гэгшэд хамтаржа архидаад, баһал «ама халамгай» ябаһан Панин, Волошин гэгшэдтэй дайралдажа, наншалдаһан байгаа. Тиимэ хэрэлдээ үүсхэһэн Панин, Волошин гэгшэдые коллективынь харюусалгадаа даажа абаад, хэрэгыень сүүдтэ оруулаагүй. Бүхы хүдэлмэришэдэй үмэнэһөө энэ газетэ тэдэ архинщадта шангаар һануулна. «Архидаһан шамда гэр бүлынгөө жаргалые эбдүүлхэгүйбди гэжэ шиниин һамганда, үхибүүдтэшни, бүхы коллективтэ дуулганабди, найдуулнабди,—гээд газетэ һануулна.—Суглаа хүдэлдэг зон нүхэдшни шамайе ухаа оруулжа шадаха, ямараар ажаллажа, ажалайнгаа һүүлээр юу хэжэ, олоһон мүнгэеэ хаана гаргашалжа, ямар хүнүүдтэй «холбоосолдожо, нүхэсэжэ ябаһыешни алгадгүй хаража байхабди».

Архидажа, хулигаантажа, ажалай журам эбдэжэ ябагшад ханын газетэдэ гарахадаа, зон нүхэдэйнгөө дунда нюураа хэхэ газараа оложо ядадаг юм. Инструментальна цехын слесарь нүхэр Родин, пресс-аппаратна цехын мастер нүхэр Холодков гэгшэд ханын газетээр дамжуулан нимэшүүлые наадалжа, хүхижэ садахаар зурадаг.

Ханын газетын шүүмжэлэлээр хэмжээн абтангүй байдаггүй. Газетын һанамжа, дурадхалнууд, шүүмжэлхы ажаглалтанууд хододоо анхаралда абтадаг юм.

Мүн ажалай журам эбдэжэ, һамуу һалихай, зан буруу ябадал гаргажа ябагшад тухай бэшэхэдэнь, анхаралда абтангүй үнгэрдэггүй. Тиимэ баримтанууд комсомолой, профсоюзай комитедэй заседанинууд дээрэ, хүдэлмэришэдэй хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байдаг юм.

«Локомотив» газетэдэ депогой, цехүүдэй ажал хүдэлмэриин дутуу дунданууд хурсаар шүүмжэлэгдэжэ, саг сагтаа хэмжээн абтадаг. Үйлэдбэри түсэблэлгэдэ, паровозуудые заһабарилгада бии байһан дутагдалнууд хурсаар шүүмжэлэгдэнэ. Энэ газетэ шанарай түлөө шанга тэмсэл дэлгэрүүлнэ. «Хүдэлмэриимнай шанар алим бэ?» гэжэ март һарын номернуудай нэгэндэ бэшэгдээ һэн. Тэрэ бэшэг соо нүхэд Тишковский, Руснов, Бухвостов гэгшэдэй даадаг бригадануудтахи слесарьнүүдэй шанар муутай хүдэлмэри тухай бэшэгдэһэн байгаа. Хойшонхи үедэшье газетэ энэ шухала асуудалые анхаралһаа табинагүй.

Ингэжэ Зүүн Сибириин түмэр харгын Улан-Удын паровозно депогой ханын газетэнүүд, тусхайлбал, «Локомотив» газетэ эмхидхэлэй, ойлгуулламжын, хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Ханын газетын ямар ехэ хүсэтэй, үүргэтэй байһанинь энэ жэшээ дээрэһээ харагдана.

Ал. Костин, Д. Шикуло.

Хүдөө бэшэгшэдэй шалгалта ЮУ ХАРУУЛНАБ?

100 ХОНИНЬОО— 105 ХУРЬГАН

«Коммунизм» (Чесана) колзой хонишон Цырен-Ханда лданова хонидоо энэ үбэлэлгэдэ һайнаар бэлдэнхэй.

Нүхэр Галданова хонин алда үни удаан ажаллажа, рьтойхон дүй дүршэлтэй бонхой. Жэлһээ жэлдэ жидһоо олон хурьга абажа лжүүлдэг, һайн шанартай оһо ехээр хайшалдаг юм. Элэй дүрбэн сагта хонидоо бир тарган ябуулдаг заналтай. Зунай тунга ногоондо онидоо адуулхын хажуугаар, эдээндэ эдюулхэ үбһээ сабадаг юм. Цырен-Ханда Галанова мүнөө жэл 100 хонин үриһөө 105 хурьга абаад, тээнээ нэгэшье гарзагүйгөөр лжүүлжэ тушаагаа һэн. Жээй дүүрэтэр энэ хонишон урьга үшөө абаха байна.

Колхозой правлени, партийа эхин организаци Цырен-Хандын эдэбхитэй ажал үнэрөөр сэгнэжэ, оло дахин агтаал хүргэһэн, шан баюулһан байха юм. Бурят оройой Россин гүрэнтэй һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэл боюһоной баярай үдэр партиин айком, аймгүйсэдком тэрээнэ Хүндэлэлэй грамота, үнэ бэлэг үгэһэн байна. Мүн энэ оной август һарада нүхэр Галданова Москва ошожо, СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудые харуулһан выставкэ үзэжэ ерээ һэн.

— Түрэл партиингаа ЦК-гэй Пленум иимэ бэлэгээр угтабаб. Ерэхэ жэлдэ бүрил ехэ амжалта туйлахаб,—гэжэ аймагтаа алдаршаһан хонишон нүхэр Галданова хөөрэнэ.

Д. Николаев.

Хориин аймаг.

ТҮРҮҮ АРГААР

Цайдам гэжэ газарта Кяхтын хойой совхозой хоёрдохи фермын иной отара (даагшань П. Б. рендылыков) байрладаг юм. үнөө эндэ хурьга олоор абтажа йна.

Үбэлэй һаранаудта Цайдамай хонишод мянга гаран хурьга абаха . Мүнөө үедэ 250 хурьга абтаад йна. Абтаһан хурьга кошарновова аргаар түлжүүлэгдэнэ. Сакнщигууд Рыгжид Цыдыпылова, дма Дондопова, Екатерина Гарева гэгшэд тус бүридөө 150—150 рьга түлжүүлхэ гэһэн уялгануудые абаһан юм. Тэдэнэр хэлэһэн эдөө хүрэжэ байна.

Рыгжид Цыдыпылова 92 хурьга, дма Дондопов, Екатерина Гараева—60—70 хурьга абаад, бүрин тэнөөр түлжүүлнэ. Нарай хурьдта минеральна тэжээл үгтэнэ.

Иигэжэ Цайдамай хонишод ПСС-эй ЦК-гэй Пленумые ажай эрхим амжалтаар угтаба.

Манай корр.

ҮРЭГҮЙ ХӨӨРЭЛДӨӨНЭЙ ХОЙШОЛОН

Мухаршэбэрэй аймагай «Забайкалец» колхоз хамта 760 гаран буруу, хашараг шахалга, түлжүүлгэдэ табиһан байгаа. Тэдэнэйнь 270 хашараг ерэхэ жэлэй апрель һара болотор шахагдажа, дунда зэргээр толгой бүхэниинь 3—3 центнерһээ доошо бэшэ шэгнүүртэй болгогдохо юм. Тиихэдэ 1960 ондо колхоз бүхыдөө 1700 гахай шахажа, туд бүриинь 70—80 килограмм шэгнүүртэйгээр тушааха гэжэ хараална.

Мүнөө энэ колхоздо шахан таргалуулха, түлжүүлхэ малай 7 гүүртэ бүридхэгдэнхэй.

ТҮРҮҮ ГҮҮРТЭДЭ

Малшадай абаһан уялгануудаа ямараар бэелүүлжэ байһые шалгаха, тэдэнэй байра байдалтай танилсаха, шадалайнгаа зэргээр ажалдань туһа хүргэхэ зорилго урдаа табиһан байгаабди. Шалгалтын түрүүшын үдэр колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Александр Андрианович Братеньков бидэнтэй сугтаа ябалсаа.

Хүгөөтэ нютагта ерэхэдэмнай мал адуулагшад Аверьян, Сергей Калашниковтан, Юрий Торохов гэгшэд харууһалдаг буруунуудаа маанадта харуулба.

—Буруунуудайнгаа багануудые амярайнь байлгажа харууһалнабди,—гээд мал адуулагшан Аверьян Калашников хаалтатай байһан таблад буруу тээшэ хургаараа заана. Эдэ буруунуудай толгой бүридэ сүүдхэдэ 4,8 единицэ хүрэтэр элдэб тэжээл үгтэдэг байба. Һүниндөө зохидхон, дулаан байра соо хонуулагдана. Тиин олонхи малайнь байрладаг нүгөө хотон соо ороходомнай ара талаһаань ханань хүсэд бүглэгдөөгүй, һэрхиижэ харагдана.

— Энээнээ бүглэжэ, хотоёо һайса дулаалхаяа ланат,—гээд бидэнэй нэгэн һураба..

— Хашаатай нүхэ һүбые үдэртөөл һолоомоор бүглэдэг хүмдил даа, һалхин нэбтэ үлеэжэрхинэ ха юм,—гэнэ малшан. Тиигэхэдэнь «малайнгаа шабааһаар газааһаань шабажархигты» гээд зоотехник заабари үгэбэ.

Энэ гүүртын малда үбһэ тэжээл горьтой бэлдэгдэһэншье һаа, талха тарланай зүйлөөр дутамаг. Амяраа хаалтатай байдаг томо буруунуудтань концентрат үгтэнэгүй.

Тэрэ үдэрөө Капитоновка, Нарин Хүнлүй гэжэ газарнуудаар ябаһан байгаабди. Илангаяа мал адуулагшад Виктор Максимов, Анатолий Овчинников гэгшэдэй һайнаар ажалладагые тэмдэглэхээр байна. Тэдэнэр 60 хашараг даажа абаад, ноябриин һүүлэй 18 хоног соо малайнгаа шэгнүүр сүүдхын 730—730 граммаар нэмээһэн байгаа.

— Шахагдажа байһан малдаа толгой бүриин сүүдхэдээ 5 килограмм зелёнко, 3—3 килограмм силос, концентрат, 2—2 килограмм үбһэ, һолоомо үгэнэбди. Малаа бүлеэн уһаар үдэртөө 2 дахин уһалнабди,—гэжэ Виктор Максимов хөөрэнэ. Тэрэ декабрь һара соо малайнгаа шэгнүүрые сүүдхын 800—800 граммаар нэмээхэб гэжэ найдуулаа.

ГАЗААШАЛАГДАШАҺАН ГАХАЙН ФЕРМЭ

Үглөөдэрнь колхозой түб тосхондо байдаг гахайн фермэдэ ерэбэбди. Фермынхид гахайнуудаа эдеэлүүлжэ ехэл сүлөөгүй янзатай. Шахагдажа байһан 150-яад гахайһаа 40-ниинь урда үдэрынь тушаагдаһан байгаа. Далабшануудынь хушалта һайнтай болобошье, үбэр талаһаа нэмэрилэгдээгүй хүйтэншэг булангууд соо гахайнууд хонодог гэжэ ажаглабабди.

Теэд түлжүүлэгдэжэ байдаг поршоонхонуудай байра соо ороходоо тон бүтэхэгүй байдалтай ушарбабди. Үүдэ татажа оромсоорнай обоо хүбөө шэбхэ, һолоомон хаяатай, энэнь хэдэн үдэрөөр гаргагдадаггүй байба. Тэрэнэй хажууда үхэһэн хэдэн поршоонхын һэе хэбтэнэ.

— Энэтнай иихэдээ юун болоно гээшэб,—гээд гайхаһандаа, эндэ ороһон нэгэ эхэнэрһээ асуухадамнай:

— Эдэ поршоонхонууд үхэһөөр гурба хоноо юм, рожа үбшэн гэлсэгшэл даа. Ветврач ерэжэ үзэхэ байгаад, ерэнэгүй, саг үнгэржэ байнал даа,—гэбэ гахайшан.

— Поршоонхонуудтаа ямар тэжээл үгэнэбта?

— Үглөөгүүр гурил халуун уһанда худхажа эдюулнэбди. Үдэртөө шэниисэ монсогороор үгтэдэг. Хартаабха үгтэдэг аад, тэрэмнай дууһашоо. Минеральна тэжээл үгыбди...

Гахайшанай тиигэжэ хөөрэжэ байхада, колхозой зоотехник хөөрэлдөөндэ оролсоод: «хартаабха 1-дэхи бригадын складта бии, бригадир нүхэр Овчинников хэрэгсээнэгүй ха юм»,—гэбэ.

Үнэн дээрээ поршоонхонууд минеральна тэжээлээр дуталдажа, тиихэдэ харууһа муутай байжа, элдэб үбшэндэ нэрбэгдэнэ бшуу. Гансахан рожа үбшэндэ хэдэн зуугаад поршоонхо дайрагдаа.

Гахайнуудта үдэртөө хэды шэнээн тэжээл үгтэхэ байһан тушаа зохёогдоһон рацион эндэ харабагүйбди. Гахайшадай ажал хэрэг тухай хэншье һонирхоногүй. Бидэнэй эндэ байха хоорондо гахайшад хэдэн олон гомдол оруулаа.

— Бидэнэй ажалда хэншье анхарнагүй. Түлеэгээр хангагданагүйбди, валенка үгтэнэгүй. Дулаан байрагүйбди, үдэртөө үнжэн тэжээлэй кухни соо байжа ажаллаха болонобди, — тээд нэгэниинь хэлэбэ.

— Ажалаймнай нэмэлтэ түлбэрие 4 һара соо үгөөгүй, —гэнэ нүгөөдэнь.

— Би 3 жэл ажаллажа байнаб, энэ үе соо нэгэшье амаралтада гараагүйб. Колхозой правлени орондомни хүниие табиха гэжэ найдуулаад, мүнөө болотор абяагүй агша,—гэжэ гахайшан Г. Ревенская гомдоно.

Хэрбээ колхозой правлени, парткомой малшадай ажал хэрэгтэ, тэдэнэй байра байдал тушаа горьтой анхарал хандуулдаг байгаа һаань, иимэ байдал үзэгдэхэгүй һэн. Ажалшадай саг үргэлжын анхаралда колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй «шэхээ таглаад» байдагынь ехэл гайхалтай, таарамжагүй.

АРАЙХАН АМЯА ДҮНГЭНЭ

Гахайн фермэһээ гараһан харгы колхозой дунда фермэ абаашана. Һаяхан баригдажа дүүргэгдэһэн культбаза эндэ ялайжа холоһоо харагдана. Малшад һайн байратай болоо. Одоол эндэ ажалай һайн талые хаража үзэхэбди гэжэ сохом найдаад ябаабди. Харин тэрэмнай буруу һүрэшөө. Малшадта муу байра түхеэрэгдээ, муугаар ажаллана гэнэгүйбди. Зүгөөр эндэ харууһалагдажа байдаг буруу, хашарагуудай хэдэн гүүртэнүүдэй мал хооһоор шахуу байлгагдажа байба.

Түрүүшээр мал адуулагшад Владимир Маковеев, Л. Евдокимов, С. Калашников гэгшэдэй даадаг 132 буруу харабабди. Энэ гүүртын мал ноябрь һарын һүүлэй 10 хоногто сүүдхын 640—640 граммаар нэмэһэн байба. Хашаа соохи хаалтатай байдаг буруунуудынь хараад, зүдэрүү муу байһандань гайхаһандаа:

— Эдэ буруунуудаа таргалжа байна гэжэ һанана гүт?—гээд нүхэр Маковеевһээ асуубабди.

— Ямар таргалхаһаа байтагай шэгнүүрынь доошолоо ааб даа. Ганса һолоомон, үжэнхэй үбһэн дээрэ байгаад, хаачаһаа нэмэлтэ үгэхэ юм. Талха тарланай зүйл үнихэнэй эдюулнэгүйбдил,—гэбэ.

Энэ гүүртэтэй зэргэлээд 100 толгой буруунуудые Николай Филиппов һамгантаяа харууһалжа байгаа.

— Колхозой фермэнүүдһээ эгээл муунуудые илгажа, тусхай гүүртэ бүридхэгдөө юм. Тэдээндэ үдэртөө 600—600 грамм үбһэ үгэнэбди, теэд һолоомонһоо бэшэ юуншье байхагүй,—гээд нүхэр Филиппов хэлэнэ.—Бэсэр багахануудд иимэ буруунуудта зелёнко үгэжэ болохогүй ха юм. Саг хүйтэрөө, шэшэжэ болохол.

Эдэ гүүртэнүүдэй малай олохониинь хамуу үбшэнтэйнүүд. Тэрээнтэй тэмсэхэ талаар ямаршье хэмжээн абтанагүй.

— Дуст үгыбди, хаанаһаа олохо юм. Энээн тухай хэлэжэ, дуулгажал байнабди, хэншье һаналаа табинагүй,—гэжэ малшадай нэгэн мэдүүлнэ.

Гадна энэ фермэдэ 110 хашараг шахагдажа байдаг. Малайнь байра һайн. Тиигэбэшье, таряа талханай зүйл 10 гаран үдэр соо малдань үгтөөгүй байгаа. Хотон соо хаалтатай байһан хашарагуудынь үгтэһэн 2—2 килограмм үбһэсэ эдижэрхёод, хооһон кормушкаяа долёосогоон байба.

Малда үгтэдэг үбһэ тэжээлэй хахад хубинь таряа талханай зүйл ха юм. Хэрбээ малай толгой бүридэ үдэртөө 3 килограмм бутаргамал орооһо үгэхэ байгаад, тэрэ хубииень үгөөгүй һаа, эдихэ тэжээлэйнь гурбан единицэ хороохо бологдоно бшуу. Эдэ гүүртэнүүдэй малда хэды шэнээн тэжээл эдюулэгдэнэ ааб гээд һонирхоходо, сүүдхэдээ малынь шэгнүүрээ нэмэхээр хоол абахаһаа байтагай, арайхан гэжэ амяа дүнгэжэ байха юм.

Тус фермын мал ноябрь һарада барагтай тэжээл дээрэ байжа, шэгнүүрээ зарим тэды нэмээгээ гэлэй. Теэд декабрь һара соо иимэ тэжээл дээрэ байгаад, юунһээ таргалха гээшэб?..

Шахагдажа, түлжүүлэгдэжэ байһан мал яахадаа талха тарланай зүйлөөр хангагданагүйб, али колхоз орооһо таряагаар тиимэ дутамаг гээшэ гү? Тиимэшье бэшэ даа. Хаана ямаршье фермэдэ ябахадаа: «Тэжээл бутаргадаг машина ажаллана-гүй, эбдэршоо...» гэһэн харюу дууланабди.

Хохошун гэжэ газарта таряа бутаргадаг нэгэ машина тодхогдоһон аад, тэрэнь хэдэн үдэр ажаллаад, тракторай эбдэрһэн дээрэһээ байшоо. Колхозой гахайн фермын хажууда нэгэ дробилка хаанашье тодхогдоогүй хэбтэнэ. Эдэ дробилканууд тушаа колхозой контородо хэды хөөрэлдөөн болоноб?! Бидэнэй байхада энэ асуудал партийна суглаан дээрэшье табигдаһан байгаа. Үрэгүй хөөрэлдөөнүүд болоод лэ үнгэрнэ.

Эдэ дробилкануудай хэзээ тодхогдохыень хүлеэжэ, колхозой олон тоото мал үдэрһөө үдэртэ тамир шэнээгээ алдажа байха юм?

Шалгалтада хабаадагшад:
Г. Щепин, аймагай «Вперед» газетын редакторай орлогшо; **И. Юрченко**, колхозой зоотехник; **Ф. Радионов**, Шаралдайн сельсоведэй депутат; **Т. Гармаев**, манай корр.

Бурядай искусство, литературын декадын үедэ Москвагай номой магазинуудта, театрнуудта республикын уран зохёолшодой номууд худалдагдаһан байна. Нииснэлэй ажалшад ехэтэ һонирхон, бурят номуудые олоор худалдан абаа.

Зураг дээрэ: Ехэ театрын филиалай фойе соо хүнүүд бурят ном худалдан абажа байна.

А. Бадаевай фото.

Москвада болоһон Бурядай искусство, литературын декадада хабаадагшад хөөрэнэ:

ҺАЙН ДАА, МОСКВА!

Тэрэ үдэр Москва хүрэжэ ерэхэдэмнай, вагонһоо газаашаа гарахаар бэшэ хүйтэн, маанадтаяа хамта Сибириимнай үбэл ерэлсээ гээшэ гү гэжэ һанахаар байгаа бэлэй: город дээрэ хүбэн сагаахан абаахай саһан орожо, үйлсэнүүдынь мүльһэтэн яларанхай, гэр бараануудынь сэн бун болонхой харагдаа. Гэбэшье агууехэ ниислэл хотынгоо айлшан боложо арбаад гаран хонохо зуураа, халуун дулаан угтамжада хүртөөбди. Бидэнэй ябаһан лэ газарта баяр ёһололой хүгжэм, сэсэг набшануудай баглаанууд, нэрьемэ альга ташалганууд угтаа. Сууда гараһан театрнууд соошье, һаргама Колонно зал соошье, университедэй үндэр ордон соошье, заводуудай Культурын байшан соошье, колхозой клуб соошье мүн лэ зол жаргал дэбэрээ. Тиигэжэ манай Эхэ ороной ниислэл хото—Москвада бурят арадай соёл культурын түүхэтэ һайндэр нэрэтэй солотойгоор эхилбэ. Эндэһээ ошоһон коллектив бүхэн ехэ, багашье һаа, бултааран өөһэдынгөө уран шадабарие харуулжа, шэнэ шэнэ зохёолтоёо улад зониие танилсуулан, баян бардам бэлэг сэлэгээ энэ гэжэ дэлгээ. Хэдэн зуугаад зүжэгшэднай сценэнүүд дээрэһээ уран бэлигтэйгээр наадаа, олоороо ошоһон уран зураашануудынай өөһэдынгөө зурагуудые баһал выставкын залнууд соогуур табяа.

Би уран зохёолшо һэн хойноо уран зохёолшодойнгоо хэр ехэ амжалтатай ябаһые нэгэ хэды тобшохон үгэнүүдээр хөөрэжэ үгэхэ хүсэлтэйб. Манай аха заха буряг зохёолшод Б. Базарон, Н. Балдано, Ч. Цыдендамбаев, Ц. Номтоев, Ш. Нимбуев, Ц. Галсанов, Д. Мадасон, Д. Хилтухин, С. Дунаев болон бусад поэзеэр болоһон уулзалгануудта эдэбхитэйгээр хабаадаад, зүбшэн хэлсэлгэнүүдтэ зохёолнуудынь эрхим сэгнэлтэ абаа. Эдэнэй зохёолнууд номой магазинуудта ехэл урагшатайгаар худалдагдаһан байха юм.

Дээрэ дурдагдаһан ахамад зохёолшодтоёо хамта ябалсаһан залуу үеын зохёолшодой энэ декадада хабаадалга ехэл удхашанартай байгаа. Юундэб гэхэдэ, Москва бидэнэй түрэл хото болоно ха юм. Олонхимнай совет үеын гайхамшагта уран зохёолшо Алексей Максимович Горькиин нэрэмжэтэ Литературна институтда табан жэл һуража, дэлхэйн арад зоной литературын баялигай дээжэтэй танилсаһан, литературна хүдэлмэришэнэй диплом абажа гараһан байха. Эндэ һураһан хүнүүд гэхэдэ: Цырен-Базар Бадмаев, Николай Дамдинов, Гунга Чимитов, Солбон Ангабаев, Дашарабдан Батожабай, Дамба Жалсараев, Дондок Улзытуев, Анчиг Дугарнимаев, Цырен Шагжин, Цырен Галанов болон бусад бии.

Бидэнэр дахин Москватаяа уулзажа, тэрэнэйнгээ урда шалгалта бараад, хүсэ шадал нэмээд бусажа ерээбди. Хүн бүхэмнай шүлэг, дуугаа зохёоһон байха.

Москва,
Москва,
Москва тухайда
Мянга түмэн
зохёол бэшэгдээ.
Мүнөө
баһа
нэгэ поэдэй
Магтаал-дууень
шагныш! гэхэдээ
Гоё
һайхан
олон үгэмни
Гэнтэ
үлүү шэнги
үзэгдэнэ.
Гүнзэгы сээл
зүрхэн сэдьхэлни
Гэнсал
«Һайн даа!»
гэжэ хэлэнэ!

Цыден-Жап ЖИМБИЕВ.

Эгээл харюусалгатай рольмни

Бурядай искусствые харалгын үедэ И. Кычаковой «Залинта аадар дундуур» гэжэ зүжэгтэ агууехэ Ленинэй образые сценэ дээрэ харуулха угаа ехэ зол намда тудаһан байна.Ород, бурят нүхэдтэеэ хамта Кремлиин театр соо мэргэжэл шадабаряа харуулха болоһондоо хэмжээлэшэгүй ехээр баярлаа бэлэйб. Ленин багшын залуугайнь ажал-ябуулгые зүбөөр, этигэмэ тодоор харуулха гээшэ тон харюусалгатай, хүндэтэй зорилго байһыень элеэр мэдэрээ һэм.

Ленинэй образ гаргахын тула хэрэглэһэн материалнуудаа Москва ошоод дахинаа хаража үзэһэн, Ильичын ажаллаһан түүхэтэ газарнуудаар ябажа танилсаһан байнаб. Энэ зүжэгтэ түрүүшын үдэр наадахадаа, сэдьхэлни тон ехээр хүдэлөө бэлэй. Ниислэл хотынхид бидэнэй наадалгые халуунаар угтаа.

Ленинтэй суг хүдэлһэн үнинэй большевигүүд нэгэтэ зүжэгэй һүүлээр баясхалан хүргэхэеэ ерээ һэн. В. И. Ленинэй гайхамшаг образ гаргажа наадаһан СССР-эй арадай артист П. Смирновтой уулзахадамнай, саашанхи ажалдаа амжалта туйлахые бидэндэ хүсэһэн юм.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 90 жэлэй ойдо зорюулан,Ород драмын театр Н. Погодиной «Кремлиин курантнууд» гэжэ зүжэгые табихаар шиидэнхэй. Тэндэ би агууехэ вождиин рольдо наадахаб. Амжалтаараа зоригжоһон бидэ, артистнууд, саашадаа бүри һайнаар хүдэлхэбди.

М. Глазков.

„Шахалганда" байһан малынь турана

Байгша ондо залуу мал олоор ахаха, томо болгохо гэһэн КПСС- обкомой, БурАССР-эй Министрүүдэй Соведэй тогтоолые бэелүүлын тула «Коммунизм» колхоз 530 ашараг, буруу 4 гүүртэ болгожо, ун 535 тугал, буруунуудые илгаа, бүри октябрь соо тусхай харуунда табиһан юм. Һара хахадай игэрөөд байхада залуу мал шахаа, томо болгохо гүүртэнүүдэй жал хүдэлмэриинь дүнгые манай ейдовэ бригада шалгажа үзэбэ. Эгээл һайн гүүртэмнай гэжэ колозой хүтэлбэрилэгшэд нүхэр Ха-ров, Жалсанов, Балуевай тоолоог Ута-Нюрганай гүүртын 140 хашараг түрүүлэн ошожо хараабди. нэ гүүртые ажалдаа оролдосотой алшан Гармажап Логинов даанй. 40 хоногой туршада шахуулһан алынь бэеынгээ шэгнүүрые сүүдэдээ оройдоол 100 граммаар нэмэн байба. Энэнь «эгээл һайн» үртэнь гээшэ. Һүүлээрнь эндэһээ оло бэшэ байдаг Долгор Бадмаегай даадаг 130 толгой залуу ал харабабди. Эндэхи малые өёрдохёо шэгнэхэдэнь... нэмэлтэ айгаагүй, харин хоролто болоһон айба. 30—40 малынь турашаһан дaa хашаанда байлгагдажа эдеэүүлэгдэнэ.

Сагаан-Бэлшэр гэжэ газарта айрладаг нүхэд Бабалаев, Аюшеев эгшэдэй харууһалдаг хашараг, буруунууд энэ хугасаа соо мүн лэ эгнүүрээ хорооһон байна.

Иимэ ушар тус колхоздо юун эрэһээ болоно гээшэб?

Залуу мал зүбөөр харууһалжа, эгнүүрыень һайса нэмээжэ шахаха хүн колхоздо олдоногүй гээшэ гү гэжэ асуумаар. Тиимэ бэшэ. Эндэхид абьяастай шангаар ажалладаг хэр угай малша зон юм. Мүнөөшье хүдэлжэ байһан колхозой малшад нитынгээ мал ажалые түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллана. Харин колхозой правлени, партийна эхин организаци болон эндэхи мэргэжэлтэд мал ажалда горьтой анхаралаа хандуулангүй, «болохол юумэн болонол бэзэ» гэһэндэл бад балай һууна. Хүтэлбэрилэгшэдэй гэмээр мал ажалда хүнүүд дуталдана.

Эгээл тиимэһээ шахалганда байһан залуу малынь сус бүридөө үдэрэй 2 килограмм дундуурхан шанарай үбһэнһөө ондоо, юушье эдинэгүй. Зелёнко болон концентрированнэ тэжээл шахамал малнуудынь үмхэшье эдеэгүй байһаар. Энээнһээ байтагай колхозой хүтэлбэрилэгшэд нүхэр Бадмаевагай гүүртын малые гүүртэлэн бүридхэһэнһөө хойшо «хагданда харюулагты» гэһэн шанга захиралта үгэжэрхинхэй. Энэ гүүртэдэ оройдоол 2 хүн 130 толгой мал харууһална.

Шахалганда, түлжүүлгэдэ табигдаһан малай нэгэшье гүүртын газаа үбһэ тэжээлынь зөөгдөөгүй юм. Тиимэһээ малшад мори шаргаар үбһэ, мүльһэеэ зөөһөөр бүхэли үдэрөө үнгэргэжэрхинэ. Малшад хашараг, буруунуудтаа бүлеэн уһа уулгахаһаа байтагай хүйтэн уһаар арай шамай хангана.

Малшадай дунда политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Газетэ, журналнууд хэдэн үдэрөөр хожомдожо хүргэгдэнэ, радио шагнадаг малшад үсөөн. Хэрбээ гүүртэнүүдтэ радиоприёмник байгаашье һаа, батарейгүй дээрэһээ хүдэлнэгүй. Малшадай байрын гэрнүүд хүсэд дулаалагдаагүй, хүйтэн, нобшо муухай юм.

Малшадай дунда социалистическэ мүрысөөн эмхидхэгдээгүй байһаар. «Колхозоймнай правлени болон партийна организаци залуу малайнгаа шэгнүүрые тус бүридэнь сүүдхэдээ 600—800 граммаар нэмээхэт гэһэн захиралта, даалгабари үгэһэн юм» гэжэ малшад хөөрэлдэнэ. Теэд малшад малайнгаа шэгнүүр иимээр яажа нэмээхэ байһанаа мэдэнэгүй. Зүгөөр колхозой хүтэлбэрилэгшэд мал хэды шэнээн тэжээл эдихэдээ хэрээр таргалхаб гэжэ һайса мэдэжэ байбашье, миин лэ малшадтаа захиралта үгэхэһөө ондоо юушье хэнэгүй.

Тус колхоз гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө дүүргэбэшье, уялгаяа дүүргэжэ шадаагүй байна. Энэ жэлдэ гүрэндэ тушааһан малынь тус бүридөө дунда зэргээр 240 килограмм татаа. Мал ажал ехэтэй энэ колхоздо иимэ дүн үшөөл бага гээшэ гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Ажахынгаа гол һалбари—мал ажалда онсо анхаралаа хандуулдаггүй тус колхозой правлениин, партийна организациин урда КПСС-эй Закаменай айком, аймгүйсэдком шанга эрилтэ табижа, дутуу дундануудыень мэнэ гэһээр усадхаха зэргэтэй гэжэ манай рейдовэ бригада тоолоно.

Б. Ринчинов,
рейдовэ бригадын хүтэлбэрилэгшэ, «Закаменская правда» газетын редакторай орлогшо.

Жэл соо 2 миллион үндэгэ абахын түлөө

Харьковска областиин (Украиның ССР) «Борки» гэжэ туршалгын ажахын түрүү шубуушан В. Ф. Сидора гэгшэ жэл соо нэгэ миллионһоо доошо бэшэ үндэгэ абахаб гэһэн уялгатай байгаа. Нүхэр Сидора энэ оной арба һарын туршада даажа байһан тахяануудһаа 800 мянган үндэгэ абаба. Фермын ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулһанай ашаар иимэ олон үндэгэ абаа.

В. Ф. Сидора ерэхэ жэлдэ 12 мянган тахяаһаа 2 миллион үндэгэ абахаб гэһэн шэнэ уялга абанхай.

Зураг дээрэ: В. Ф. Сидора.

ТАСС-эй фотохронико.

„БУРЯТ ҮНЭН" ГАЗЕТЭДЭ БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

„Һүн юундэ багаар һаагданаб?"

Иволгын аймагай олонхи колхозууд үнеэдэйнгээ һү шэмые эрид дээшэлүүлхэ, гүрэндэ элбэг ехээр худалдаха, тушааха түсэб, уялгаяа дүүргэнэгүй, түрүүшүүлэй дүй дүршэл тооногүй гэһэн бэшэг манай «Бурят үнэн» газетын ноябриин 24-нэй номерто иимэ гаршагтайгаар тунхаглагдаһан байгаа.

— «Заветы Ильича», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай правлениин заседани, малшадай суглаан дээрэ энэ статья зүбшэн хэлсэгдэжэ, дурсагдаһан баримтанууд тодороо, —гээд КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Ринчино манда мэдээсэбэ. Газетын шүүмжэлэлтэй холбоотой тодорхой хэмжээ-ябуулганууд хараалагдан, баталагдаһан байна. «Заветы Ильича», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай һаалиин гүүртэнүүдтэ дүршэлтэй һаалишад табигдаа, даабариһаа үлүү һү абаһан һаалишадта нэмэлтэ түлбэри түлэхэ гурим шэнэдхэн хүбилгагдаа, малай хото хорёо, шэнэ түл абаха байранууд заһагдажа дүүргэгдээ.

Аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын инспекциин хүдэлмэри тухай зүбөөр шүүмжэлэгдэбэ, тэрэнэй ажалые һайжаруулха хэмжээн абтажа байна гэжэ нүхэр Ринчино мүн лэ мэдээсээ.

МАНАЙ РЕСПУБЛИКА ДОТОР

ШАТАР

Облпрофсоведэй кубок абахын түлөө

Шатараар профсоюзуудай областной Соведэй кубок абахын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ 8 команда хабаадалсана. Команда бүхэн 12 эрэшүүлһээ, 3 эхэнэрһээ бүридэнхэй.

Мүрысэгшэд хоёр бүлэг боложо хубаараа. Түрүүшынь бүлэгтэ культурын хүдэлмэрилэгшэдэй, түмэр замшадай, гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзуудай обкомой шатаршад нэгэ команда болон нэгэдэжэ, хүдөө ажахын, бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзуудай обкомой хоёрдохи командатай мүрысэнэ.

Хоёрдохи бүлэгтэнь Бурядай геологическа управлениин команда хүдөө ажахын, бэлэдхэлэй, гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдһөө бүридэһэн командатай шадабаряа туршалсана. Нэгэдэхи уулзалгын үедэ һонирхолтой тулалдаан болоо. Культурын, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондоо наадаха үедэ нэгэдэхи разрядай урданай шатаршан Цыденов зооветинститутдай студент Шантаховтай шангаар тулалдажа, уданшьегүй шүүгээ. Самарин Бархоедоевто, Котков Игумновта шүүгдээ. Энэ уулзалгада культурын хүдэлмэрилэгшэд нүгөөдүүлээ 10:6 гэһэн тоотойгоор шүүбэ.

Хоёрдохи бүлэгтэ хабаадагшад түрүүшын уулзалгада эдэбхитэйгээр наадаба. Гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд түмэр замшадтай наадахадаа абажа болохо 12 очкогой юһыень абаа. Мастерта кандидат Сумкин Тоглоевтой, Карпов Бурхиновтай тэнсээ. Хүдөө ажахын, бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй команда гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй хоёрдохи командатай уулзажа, 14:2 гэһэн тоотойгоор шүүбэ.

А. Игумнов.

ШЭНЭ СОВХОЗУУД ЭМХИДХЭГДЭБЭ

Арад зониие хүдөө ажахын продуктаар хүсэд хангаха, һү, мяха, ороохо таряа гэхэ мэтые бүри ехээр абажа, гүрэндөө элбэгээр худалдаха зорилгоор республика доторнай хэдэн шэнэ совхоз байгуулагдаба.

Шэнээр эмхидхэгдэһэн Суулгын (Мухаршэбэр), «Октябрьска» (Зэдэ), «Погранична» (Кяхта), Анаагай (Хори) совхозууд гол түлэб хонин ажал эрхилхэ юм. Яруунада эмхидхэгдэһэн Эсэнгын, Комсомолой совхозууд мал ажал эрхилдэг боложо, тарган мяха ехээр абаха байна.

Тиихэдэ Түнхэндэ байгуулагдаһан Саянай совхоз мяха, һү абадаг болохо.

Заиграйдахи Онохойн совхоз огородой эдеэ, һү абадаг, Байкало-Кударадахи Ойморой совхоз шубуу үсхэбэрилдэг болохонь.

Шэнэ совхозуудта колхозуудай, гүрэнэй фондын, мүн бусад газар дамжуулан үгтэбэ. «Октябрьска», «Погранична», Саянай, Анаагай совхозуудта заһабарилгын-техническэ станцинуудай гэр байра, барилганууд үгтөө.

В. Шнайдер.

Гэр байранууд бүридхэлдэ абтахань

Ажалшадай байра байдалые һайжаруулха асуудалда парти, правительствомнай саг үргэлжын анхарал хандуулдаг байна. Ойрын жэлнүүдэй туршада ажалшадые байраар хүсэд хангаха тухай парти, правительствын тогтоолые дүүргэхэ талаар мүнөө үедэ бага бэшэ ажал хэгдэнэ.

Совет засагай жэлнүүдэй туршада гансахан РСФСР дотор 417,4 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра баригдаа. Байра байдалай һайжарһанай, гүрэнэй зүгһөө туһаламжа ехээр үгтэдэг болоһоной ашаар ажалшад гэр байра олоор баридаг боложо байна. Городуудай ажалшад һүүлшын 8 жэлэй туршада 88 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра өөһэдтөө бария.

Городуудта, хүдэлмэришэдэй тосхонуудта ажаһуугшадай байра байдалаар али зэргээр хангагдаһые шалгахын зорилгоор, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ёһоор, 1960 оной январиин 2-һоо 12 болотор коммунальна ажахын зургаануудай, хубиин мэдэлдэ байһан гэр байранууд тоо бүридхэлдэ абтахань.

Гэр байрануудай хүсэд бүридхэлдэ абтахада арадай ажахын түсэб зохёоходо илангаяа туһатай байха юм. Энээнэй ашаар нютагай партийна, советскэ, түсэблэлгын органууд гэр байра али зэргээр барихаяа элирүүлхэ байна. Тиимэһээ партийна, советскэ, ажахын органууд гэр байрануудай тоое бүридхэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха уялгатай.

Дээрэ дурсагдаһан хэмжээябуулгые бэлэдхэлтэйгээр угтаха гээшэ угаа шухала. Тиимэһээ бүхы домоуправленинүүд, коммунальна гэр байрын хэрэгые эрхилдэг предприятинуудай таһагууд байрын гэрнүүдэй документнүүдые гуримшуулха тушаа саг соонь хэмжээ абаха зэргэтэй. Бүридхэлдэ хабаадаха хүнүүд байгша оной декабриин 28-һаа 31 хүрэтэр өөһэдынгөө участогуудаар түрүүшээр ябажа танилсаха уялгатай. Тиихэдээ тэдэнэр ямар гэрэй бүридхэлдэ абтаха байһые тодорхойлхо уялгатай болоно.

Бүхы гэр байрануудые наринаар бүридхэлдэ абахадань гүрэнэй статистикын хүдэлмэрилэгшэдтэ республикын ажалшан бүхэн эдэбхитэйгээр туһалха зэргэтэй.

М. Пивоваров.

Болбосон түхэлтэй болгогдоно

Хэдэхэн жэлэй саада тээ Яруунын Үльдэргэ тосхоноор ябахада үсөөхэн хуушан гэрнүүд тобойлдон байгша бэлэй. Малнуудынь хуушан хашаа хорёонуудта байрладаг һэн.

Үльдэргэ голой эрьеэр һүүлэй үедэ шэнэ шэнэ гэрнүүд олоор бодхоогдожо байнхай. Яруунын аймагай «Коммунизм» колхозой гол тосхондо ажаһуугшад ниитын байрануудые олоор барихынгаа хажуугаар, өөһэдтөө шэнэ гэрнүүдые бодхооно. Тосхоной үйлсэнүүдээр мүнөө үедэ гэрэй шэнэ шэнэ торхонууд бодхоогдожо үргэлжэлһөөр. Һүүлшын жэлнүүдэй туршада бодхоогдоһон ехэ клуб, больница, амбулатори, магазин, почтын таһаг, эхин һургуулиин байшан, ветеринарна пункт тосхоной үйлсэнүүдые шэмэглэнэ. Һаяшаг эндэ машинно-тракторна мастерской баригдажа дүүрэбэ.

Үльдэргэ голой зүүн эрьедэ малай типовой байранууд баригданхай. Эндэ 100 үнеэдэй байха байра, тугал, гахайнуудай байха байранууд бодхоогдобо. Мүн эндэ тэжээл бэлэдхэхэ кухни, малшадай байха хоёр гэр баригдаа.

Колхозой гэшүүд гол тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохынгоо хажуугаар, гүүртэ, отарануудта малай дал хорёонуудые, малшадай байха байрануудые олоор барина.

Зураг дээрэ: колхозой гол тосхондо баригдаһан магазин, почтын таһаг харуулагдана.

Н. Дамбаев.

Хилын саанаһаа

Глезосэй хэрэг дахинаа харагдажа эхилбэ

АФИНЫ, декабриин 23. (ТАСС). «Авги» газетын, тэрэшэлэн Манолис Глезосэй хэрэгүүд Афинын сүүдтэ мүнөөдэр хоёрдохёо харагдаба. «Авги» газетын, тэрэнэй директор байһан Манолис Глезосэй хэрэгүүд энээнэй урда тээ сүүд дээрэ харагдаһан байгаа. «Авги» газетэдэ толилогдоһон статьянууд дотор правительствын доторой, мүн гадаадын политика шүүмжэлэгдээ гэжэ гэмнэлгын хэрэг соо заагдаһан юм. Политическэ, ниитын ажалябуулагшад сүүд дээрэ үгэ хэлэхэдээ үнэншэмэ зүб баримтануудые харуулжа, гэмнэгдэгшэдые зүбтүүлһэн юм. Гэбэшье Грециин хархис этэгээдүүд «муу муухай хэрэгээ» дахинаа хаража үргэлжэлөө.

Сүүдэй шиидхэбэри үглөөдэр гаргагдаха зэргэтэй юм.

Нютагаа бусагшадай хоёрдохи бүлэг Японһоо Хойто Корей ерэбэ

ПХЕНЬЯН, декабриин 23. (ТАСС). Пхеньянай радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, Чхончжин гэжэ портдо советскэ хоёр пароход мүнөөдэр ерэбэ. Тэдэ пароходоор 976 корей яһатан ерэлсээ. Чхончжин городой олон мянган ажалшад нютагаа бусажа ерэгшэдые хани халуунаар угтаа.

Инди. Бхилаидахи металлургическа заводой барилга. Зураг дээрэ: домен цех. ТАСС-эй фотохроника.

„Долоон жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө СССР-эй колхознигууд тэмсэнэ"

ВАРШАВА, декабриин 23. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тухай мэдээсэлые, тэрээн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байһан асуудалнуудые Польшын хэблэл ехээр толилно. Польшын газетэнүүд Пленумэй урда тээ хэдэн статьянуудые толилжо, хүдөө ажахыгаа, мал ажалаа хүгжөөхэ тушаа һүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ Союзай туйлаһан амжалта тухай мэдээсээ.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленумэй тоосоое мүнөөдэр толилхо зуураа, Советскэ Союзай хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ тухай шухала асуудалнууд Пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ гэжэ газетэнүүд тэмдэглэнэ.

Олон миллион гектар шэнэ газар элдүүрилһэнэй ашаар СССР-тэ ороохо таряан ехээр абтадаг болоһон байна, хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ шэнэ газар элдүүрилгэ мүн лэ ехэ удхашанартай байгаа гэжэ «Трибуна люду» гэжэ газетэ заана.

Уралда, Волга шадар, Сибирьтэ, Алас Дурна зүгтэ олон миллион гектар шэнэ газар элдүүрилһэнэй ашаар 500—600 миллион пүүд ороохо таряан нэмэжэ абтаха юм гэжэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Д. С. Полянскиин элидхэл соогоо хэлээшые газетэнүүд тэмдэглэнэ.

БУХАРЕСТ, декабриин 23. (ТАСС). КПСС-эй Центральна Комитедэй үсэгэлдэр нээгдэһэн Пленум тухай мэдээсэлые, Пленумэй үглөөнэй, үдэшын заседанинуудай тоосоое Бухарестын газетэнүүд мүнөөдэр толилбо. Пленумдэ хабаадаһан бүлэг хүнүүдэй фотографине «Ромыниа либера» гэжэ газетэ хэблэн гаргаа.

Хүдөө ажахын олон мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд оронойнгоо зүг бүхэнһөө сугларжа, Пленумдэ хабаадалсана, тэдэнэр Советскэ Союзай хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ байна гэжэ газетэнүүд тэмдэглэнэ.

БЕРЛИН, декабриин 23. (ТАСС). Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Москвада боложо байгаа Пленумэй хүдэлмэридэ Германиин Демократическа Республикын олониитэ ехэ анхарал хандуулна.

СЕПГ-гэй ЦК-гэй орган болохо «Нейес Дейчланд» газетэ Пленумэй нээгдэхэ үдэр Москвада байгаа өөрынгөө корреспондентын ехэ статья толилоо. Мал ажалаа хүгжөөлгөөр Рязаниин областиин ажалшадай ехэ амжалта туйлаһан тухайнь тэрэ статья дотор хэлэгдэнэ.

СССР-эй хүдөө ажахые хүгжөөхэ тушаа асуудал хэдэн һарын туршада КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй нээгдэтэр зүбшэн хэлсэгдээ гэжэ «Берлинер цейтунг» газетэ зааһан байна. Советскэ Союзай ажалшад Пленумээ ажалай туйлай ехэ амжалтаар угтаба гэжэ газетэ заагаад, колхозууд, совхозууд мал ажал хүгжөөлгөөр илангаяа ехэ амжалта туйлаба гэжэ тэмдэглээ.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй нээгдэһэн тухай мэдээсэлые, Пленумэй зүбшэхэ зүйлые Берлинэй демократическа газетэнүүд мүнөөдэр эли газарта толилбо. Пленумэй нээгдэһэн тухай мэдээсэл Германиин Демократическа Республикын радиостанцинуудаар дамжуулагдаа.

БУДАПЕШТ, декабриин 23. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй түрүүшын үдэрэй хүдэлмэри тухай мэдээсэлые Венгриин бүхы газетэнүүд мүнөөдэр эли газарта толилбо. Долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ хүдөө ажахые хүгжөөлгөөр республикануудай ехэ амжалта туйлаһан тухай мэдээсэлнүүд газетэнүүдтэ онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Пленумэй нээгдэһэн тухай мэдээсэлнүүд Венгриин радиогоор хэдэн дахин дамжуулагдаһан байна.

Эйзенхауэр нютагаа бусаба

ВАШИНГТОН, декабриин 23. (ТАСС). США-гэй президент Эйзенхауэр Европын, Азиин, Африкын хэдэ хэдэн оронуудаар аяншалаад, мүнөөдэр Вашингтоноо бусажа ерэбэ.

НАТО-гэй Соведэй сессиин һүүлээр

ОСЛО, декабриин 23. (ТАСС). НАТО-до хабаададаг Баруун Европын гүрэнүүд НАТО-гэй Соведэй сессиин һаяхан дүүрэһэнэй һүүлээр «сэрэгэй гаргашада бүри ехэ мүнгэ һомолхо тушаа бэлэдхэл хэхэ баатай болобо» гэжэ Норвегиин газетэнүүд уридшалан һануулна. Сэрэгэй гаргашада хараалагдаһан мүнөө үеын зөөри үшөө бага байна гэжэ тоологдоно. Тиимэһээ сэрэгэй гаргашые бүри ехэдхэхэ шухала гэжэ НАТО-до хабаададаг ехэ ехэ гүрэнүүд США-тэй хамта бага гүрэнүүдые баадхана.

ООН-эй генеральна секретарь Африкын оронуудаар аяншалхаар мордобо

ЛОНДОН, декабриин 23. (ТАСС). Рейтер агентствын корреспондентын Дафараһаа (Сенегал) мэдээсэһэнэй ёһоор, ООН-эй генеральна секретарь Даг Хаммаршельд мүнөөдэр эндэ ерэбэ.

Хаммаршельд Африкын оронуудаар 5 неделиин туршада аяншалха юм. ООН-эй генеральна секретарь Африкын оронуудай политическэ асуудалнуудтай танилсаха зуураа, тэдэ оронуудай гүрэнэй ажал-ябуулагшадтай хэлсээ хэхэ байна.

„ПАНЧАТАНТРА"

Азиин арадуудай сэсэн зохёолнуудай эгээл эрхим дээжэ гэжэ тоологдодог «Панчатантрһаа» абтаһан хэдэн онтохонууд нёдондо жэлдэ манай газетын хуудаһануудта толилогдоо һэн. Тус зохёолнуудые Хитадай Арадай Республикада оршодог Дотор Монголой, Монголой Арадай Республикын болон манай республикын ажалшад ехэтэ һонирхон уншаһан байгаа. Уншагшадай һонирхол хараадаа абажа, «Панчатантрын» хэдэн онтохонуудые толилжо эхилбэбди.

Туһатай заан ашата хулгана хоёр

Эртэ урда сагта нэгэ хаанайда зэндэмэни эрдэни болоод, юрын эрдэнинүүд ехэ олон бии һэн ха. Тэдэ олон эрдэни сооһоо эрхим һайн эрдэниинь нэгэ хулгана абаад ябашаба. Хаан уурлажа, хулганые баригты гэжэ захирба. Хулганын гаража шадахагүй нэгэ хуурай худаг шулуугаар хашалга хэжэ хүреэлээд, тэрээн уруу хулганаяа табижархиба. Тэрэ худаг соо хулганын унаад, гаража ядан үлдэжэ, ундаа хүрэжэ, үхэхэ болоод хэбтэхэдэнь тэрэ хаанай тэжээһэн нэгэ заан хүреэ хотые тойрожо ябаһаар мүнөөхи худагай амһарта хүрэжэ ерэбэ.

Хулгана заанда:

—Би, энэ бишыхан амитан, иимэ зоболондо дайрагдабаб. Намайе энэ зоболонһоомни гаргажа, абаржа үзыш даа,—гэжэ хэлэбэ.

Заанай ута хоншоороо худаг уруу оруулжа үгэхэдэнь, хулгана үзүүрһээнь зуужа, худагһаа гараба. Хулгана гарамсаараа заанда үгүүлбэ:

—Шинии ерээгүй һаа, үхэхэ байгааб. Энэ ашыешни хэзээ нэгэн сагта шамда харюулхаб!

Харюудань заан:

— Би шамда амар мэндые хүсэжэ гаргаа һэм. Ши, бишыхан амитан, минии ашые яажа харюулжа шадахабш?—гэжэ бардамаар хэлэбэ. Хулгана дураа гутангяар:

—Та, ехэ заан, намайе бишыхан амитан гэжэ дэмы баһанат. Тэрэ сагтаа мэдэнэ бэзэбди, мүнөө амгаланаар тарая, хожом уулзана бэзэбди,—гэжэ үгүүлээд, хулгана бүмбэрһөөр арилба.

Үни удаан саг үнгэрбэ. Заан үтэлжэ хүгшэрбэ. Нэгэтэ аргагүй ехээр эдижэрхёод, эдиһэн, ууһанаа шэнгээхын тула хүльбөөхэдөө үндэршэг эрьетэй хонхор уруу үеэдэжэ унаад, бодожо шадахаяа болиходоо, «одоол үхэхэ саг болобо гү» гэжэ һанан хэбтэбэ. Тиигэжэ хэбтэхэдэнь, худагһаа гаргагша хулганань ерэжэ үзөөд, хулганануудай аймагта зарлажа, олон хулганануудые суглуулжа асараад, заанай унаһан нүхэ малтажа, тэгшэ болгоод, орондоглоһон заанииe бодхообо. Аша туһа хүргэхэдэ ехэ багын илгаа гэжэ байхагүй. Ехэ амитад соо заанһаа томо амитан үгы, бага амитад соо хулганаһаа бишыхан амитан үгы—энэ ушар эрдэмтэ хүнэй һанажа, мэдэжэ ябахаар гү?

Яһата мэлхэйн булжамуурые мэхэлжэ эдиһэн тухай

Ехэ нуур тоором бии бэлэй. Тэрэ нуурта Баясхаланта гэжэ нэрэтэй нэгэ яһата мэлхэй амидардаг байгаа. Нуурай уһанһаа уухаяа олон булжамуур шубуудай үдэр бүри ерэжэ, тоором дээрэ һууxада, Баясхаланта мэлхэй арга мэхээ гаргажа, бүхы бэеэ шабарта нюугаад, шүдөө гаргаад хэбтэхэдэ, шүдэниинь ялайжа харагдадаг һэн. Энэ мэлхэйн ялагар шүдэнэй уһан соо сайжа байхые харахадаа, булжамуурнууд тэрээнииe хорхой гэжэ һанаад, барижа эдихэеэ ошоходонь, мэлхэй өөһэдыень барижа эдидэг бэлэй. Иимэһээ булжамуурай аймаг ехэ үсөөхэн болобо. Нэгэ үдэр булжамуурай ноён Үлзытэ гэгшэ мэлхэйн шүдэнэй ирзайхые үзэхэеэ ошоод, тэрээндэ баригдашаба. Үлзытэ, булжамуур мэлхэйдэ үгүүлбэ:

— Ши намайе эдихэ һаа, газараар гурбан алха ябуула, этигээгүй һаа—гурбан үгыем соносо! Харюудань Баясхаланта мэлхэй:

— Гурбан алхам газар ябуулаа һаам, ши жэгүүртэй амитан хадаа ниидэжэ арилна бэзэш. Тиимэһээ гурбан үгыешни соносоё!—гэбэ. Иигэжэ мэлхэйн хэлэхэдэ, Үлзытэ үгүүлбэ:

—Би бүхы булжамуурнуудай ноён бэлэйб. Ши, мэлхэй, намайе эдеэ һаа, ганса үдэр садахаш. Бүхы булжамуурнууд ноёгүй болоходоо таража, дайда дэлхэйгээр төөришэхэл. Тиихэдэнь ши хожом юу оложо эдихэ гээшэбши? Намайе дары таби. Би үдэр бүри булжамуурнуудаа суглуулаад ерэдэг байхаб. Ши зоргондоо эдижэ байгаарай!

Харюудань мэлхэй:

— Шинии үгын зүб болобошье, би ехээр үлдэжэ байнаб. Ши булжамуурнуудаа мүнөөдэр дуудажа асар, би нэгыень эдихэб. Хойшонь хэлсэгшэ гуримаараа болохобди,—гэбэ.

— Тараһан булжамуурнуудаа мүнөөдэр яажа суглуулха гээшэбиб. Мүнөөдэр ошожо, үглөөдэр тооложо, нүгөөдэрһөө ерүүлдэг болохоб,— гэжэ Үлзытэ үгүүлбэ.

Иигэжэ зүб, буруугаа оложо ядан, булжамуур мэлхэй хоёрой буляалдажа байтарнь, Зандараа нэрэтэ нэгэ могой тэдэнэй ойрохон байһанаа, мэлхэйдэ хандан хэлэбэ:

— Танай зарга би шиидхэһүүб. Нүгөөдэр дан холо... Үглөөдэр болгогты,—гэбэ.

— Шинии үгөөр болоё. Ши гэршэ боло,—гээд, мэлхэй Үлзытэ булжамуурые табиба.

Тэрэ булжамуур ниидэжэ ошоод, өөрынгөө булжамуурай аймагые суглуулжа үгүүлбэ:

— Бидэнэй үсөөхэн болоходо гайхадаг бэлэйбди. Мэдэн гэхэдэмни, тэрэ нуур тооромдохи нэгэ мэлхэй шүдөө гаргажа, маанадые мэхэлжэ эдидэг байгаал. Би мэхэлэгдэжэ баригдаад, үхэн алдажа, арайхан гэжэ аргаа оложо гараалби. Энээнһээ хойшо та бүгэдэ ойлгогты!

Тиигэжэ хэлэһэнһээнь хойшо булжамуурнууд нуурһаа уһа уугаад, яаран ниидэжэ гарадаг болобо. Тиихэдэнь мэлхэй тэрэ Үлзытэ намайе мэхэлбэ гэжэ һанаандаа сэдьхэбэ. Эдидэг хоолни үгы боложо, эдишэмни таһарба гэжэ гажарһаар мэлхэй хосорбо һэн ха.

Энэ мэтээр хобдоглон шунахайржа, бусадые бү мэхэлэ гэһэн удхатай үгэ бии бэлэй.

Р. Пубаев.
хуушан монголһоо оршуулба.

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын декабриин 24-нэй номерой нэгэдэхи хуудаһанда толилогдоһон «КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тухай информационно мэдээсэлэй» гурбадахи абзацые иигэжэ заһан уншахые гуйгдана:

«Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ тухай (газар таряалангай ажахые дэбжээхэ, ороохо таряа, сахарай свёкло, хлопок болон бусад техническэ ургамалнуудые, хартаабха, овощь, үрэ жэмэс, виноград болон ургамалай ажахын бусад продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохо тухай; ниитын мал ажал хүгжөөжэ, мяха, һү, нооһо, үндэгэ болон мал ажалай бусад продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохо тухай; колхоз болон совхозуудые кадрнуудаар бэхижүүлхэ тухай; хүдөө ажахые саашадань оньһожоруулха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ болон продукциин өөрынь үные химдаруулха тухай; колхозуудай ниитын ажахые бэхижүүлхэ, колхознигуудай материальна ажана байдалые һайжаруулха тухай КПСС-эй XXI съездын, ЦК-гэй декабриин Пленумэй (1958 он) шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ хэмжээ-ябуулганууд тухай) РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, Украинын Компартиин ЦК-гэй, Казахстанай Компартиин ЦК-гэй, Белоруссиин Компартиин ЦК-гэй, Узбекистанай Компартиин ЦК-гэй, Таджикистанай Компартиин ЦК-гэй болон Азербайджанай Компартиин ЦК-гэй элидхэлнүүд».

Саашань энэ хуудаһанда «КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум» гэһэн материалай хоёрдохи колонкын гурбадахи абзацай эхин мүрые «Урда зүгэй районуудай колхоз...» гэжэ уншаха.

Редакторай орлогшо
С. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01229. г. Улан-Удэ, Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5140.